

Rikosseuraamusviraston monisteita 4 / 2006

Rikosseuraamusviraston tilinpäätös 2005

15.3.2006

Sisällysluettelo

1. TOIMINTAKATSAUS	3
1.1. TOIMINTA-AJATUS JA PERUSTEHTÄVÄ	3
1.2. JOHDON KATSAUS TOIMINTAAN	3
2. TULOKSELLISUUDEN KUVAUS	7
2.1 TOIMINNAN VAIKUTTAVUUS	7
2.2 TOIMINNALLINEN TULOKSELLISUUS	7
2.2.1 Toiminnallinen tehokkuus ja sen kehitys	7
2.2.2 Tuotokset ja laadunhallinta.....	11
2.2.3 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen.....	14
2.3 TULOSANALYYSI JA JOHTOPÄÄTÖKSET	17
3. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT JA NIIDEN LIITTEENÄ ANNETTAVAT TIEDOT SEKÄ TILINPÄÄTÖKSEN LASKELMIEN TARKASTELU	21
3.1 TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	21
3.1.1 Tuotto- ja kululaskelma.....	21
3.1.2 Tase	22
3.1.3 Talousarvion toteutumalaskelma	24
3.2 TILINPÄÄTÖKSEN LIITTEENÄ ANNETTAVAT TIEDOT	26
3.3 TILINPÄÄTÖSLASKELMIEN TARKASTELU.....	36
3.3.1 Tuotto- ja kululaskelman analyysi.....	36
3.3.2 Taseen analyysi	37
3.3.3 Talousarvion toteutumalaskelman analyysi	38
4. SISÄINEN VALVONTA	39
5. ALLEKIRJOITUKSET	40
LIITE 1: KUSTANNUSVASTAAVUUSLASKELMAT	41
LIITE 2: TAUSTAMUISTIO SISÄISEN VALVONNAN ARVIOINTI- JA VAHVISTUSLAUSUMAAN	46

Rikosseuraamusviraston tilinpäätös 2005

Rikosseuraamusvirastoon tilivirastona kuuluu Vankeinhoito- ja Kriminaalihuoltolaitoksen sekä hallinto- ja oikeudellisen yksikön lisäksi Vankeinhoidon koulutuskeskus (VHKK), joka tekee oman tu-lossopimuksensa oikeusministeriön kanssa. Näin ollen VHKK sisältyy Rikosseuraamusviraston tilinpäätöslaskelmiin, mutta ei sisälly toimintakatsaukseen, tuloksellisuuden kuvaukseen eikä sisäistä valvontaa koskevaan kappaleeseen.

1. Toimintakatsaus

1.1. Toiminta-ajatus ja perustehtävä

Rikosseuraamusvirasto huolehtii osaltaan yhteiskunnan turvallisuudesta pitämällä yllä laillista ja turvallista rikosseuraamusten täytäntöönpanojärjestelmää ja myötävaikuttamalla uusintarikollisuuden vähentämiseen ja rikollisuutta ylläpitävän syrjäytymiskehityksen katkaisemiseen.

Rikosseuraamusalan perustehtävänä on rangaistusten lainmukainen täytäntöönpano niin, että lisätään tuomittujen valmiuksia rikoksettomaan elämäntapaan, edistetään tuomittujen elämänhallintaa ja sijoittumista yhteiskuntaan sekä estetään rikosten tekeminen rangaistusaikana.

Rikosseuraamusviraston perustehtävänä on johtaa ja kehittää rikosseuraamusalaa. Viraston ydintehtävänä on vankeinhoitolaitoksen ja kriminaalihuoltolaitoksen toiminnan ohjaus

1.2 Johdon katsaus toimintaan

Toimintaympäristö

Suomen rikollisuustilanne on viime vuosina ollut varsin vakaa. Poliisin tietoon tulleiden rikosten kokonaismäärä oli kertomusvuonna edellisvuoden tasolla. Rikoslakia vastaan tehtyjä rikoksia oli hieman edellisvuotta vähemmän. Henkirikoksia tehtiin 114 eli niiden määrä väheni neljänneksellä edellisvuodesta. Pahoinpitelyjen määrä kasvoi 2 %, mutta törkeiden pahoinpitelyjen määrä väheni 8 %. Huumausainerikosten määrä pysyi samalla tasolla kuin vuonna 2004. Törkeiden rattijuopumisten määrä väheni 5 %.

Vuosituhaten vaihteessa alkanut vankiluvun nopea nousu jatkui myös vuonna 2005. Kun vuonna 1999 keskivankiluku oli 2 743, se oli viime vuonna 3 888. Vankeja on päivittäin yli tuhat eli lähes 40 % enemmän kuin vuosituhaten alussa. Osan kertomusvuonna tapahtuneesta vankiluvun noususta selittää sakon muuntorangaistuksen täytäntöönpanon palautuminen normaalitasolle. Myös rangaistusta suorittavien ja tutkintavankien määrä oli edellisvuotista suurempi.

Rikollisuuden määrän ja laadun lisäksi rikoslainsäädäntö, rikosten ilmitulo- ja selvittämistä sekä tuomioistuinten noudattama käytäntö vaikuttavat rangaistuksen täytäntöönpanon kohteeksi tulevien määrään. Näissä tekijöissä tapahtuvat muutokset heijastuvat vankien ja yhdyskuntaseuraamuksia suorittavien määriin. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen johtajan Tapio Lappi-Seppälän tutkimuksen mukaan kaksi kolmasosaa vankiluvun noususta on seurausta ankaroituneesta rangaistuskäytännöstä. Tällainen muutos ennakoi vankiluvun pysymistä korkeana myös tulevina vuosina.

Yhdyskuntaseuraamusasiakkaiden määrissä ei tapahtunut suuria muutoksia edellisvuoteen verrattuna. Uusi nuorisorangaistuslaki astui voimaan 1.1.2005. Uuden rangaistuksen voimaantulon vuoksi aluetoimistot kävivät laajan neuvottelukierroksen tuomioistuinten, syyttäjien, poliisin ja sosiaaliviranomaisten kanssa, jotta varmistettaisiin prosessin sujuvuus ja luotaisiin yhteinen käsitys nuorisorangaistuksen käytöstä.

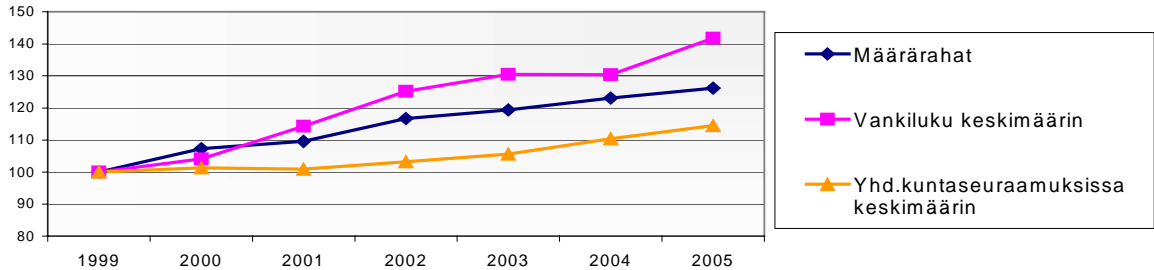
Nuorisorangaistukseen tuomittiin puolet tehtyä arviota vähemmän, ja rangaistuksen käyttö on keskittynyt lähinnä aiemman kokeilulain alueille. Kaikkien potentiaalisten nuorisorangaistukseen tuomittavien tavoittamiseksi olisi jatkossa tehostettava lastensuojelun toimia esitutkintavaiheessa ja harkittava jonkinlaisen ”pikaselvityksen” laatimista nuoren sosiaalisesta tilanteesta syyttäjille jo esitutkinnan yhteydessä. Syyttäjillä ei ole esitutkinnan perusteella välttämättä käytössään sellaisia tietoja, joita lain perusteluissa edellytetään toimeenpanosuunnitelman pyytämiseksi. ”Pikaselvityksellä” saattaisi olla merkitystä nuorisorangaistuksen lisäksi myös syyttämättäjäättämispäätöksille.

Turvallisuuden painoarvo on lisääntynyt myös Suomessa ja täällä käytävässä yhteiskunnallisessa keskustelussa. Valtioneuvoston vahvistamassa sisäisen turvallisuuden ohjelmassa on omaksuttu laaja-alainen turvallisuusajattelu, jossa korostetaan eri toimijoiden yhteistyötä. Rangaistusten täytäntöönpanon tehtävänä on lisätä yhteiskunnan turvallisuutta vähentämällä rangaistusta suorittavien uusimisriskiä. Jotta uusimisriskiä voitaisiin vähentää on Vankeinhoitolaitoksen ja Kriminaalihuoltolaitoksen tehtävä yhteistyötä valtion ja kuntien eri viranomaisten ja muiden sidosryhmien kanssa. Kuntatalouden vaikeutuminen on heikentänyt rangaistusta suorittavien tai rangaistuksen suorittaneiden mahdollisuuksia saada heidän tarvitsemiaan terveydenhuolto-, päihdekuntoutus- ja muita kuntoutuspalveluja.

Kriminaalihuoltolaitoksen hallinnoima kehittämishanke ”Yhteistyössä rikoksettomaan elämään” päättyi vuoden 2005 lopussa. Poikkihallinnollisen hankkeen lopputuloksena oli, että paikallisesti on luotavissa toimiva verkottunut palveluohjausprosessi, jossa huomioidaan rikoksiin syyllistyneiden erityiset palvelutarpeet. Kullakin alueella yhteistyö rakennetaan paikallisen toimintaympäristön ja toimijoiden mukaiseksi. Monien viranomaistoimijoiden ja kolmannen sektorin edustajien muodostaman verkoston kokoaminen on aikaa vievää työtä. Vielä työläämpää on saada aikaan yhteisesti jaettu ymmärrys prosessista ja vastuunjaosta eri toimijoiden kesken. Lopputulos oli kuitenkin positiivinen: aikaa vieneen alun jälkeen sovitut pelisäännöt ja yhteinen prosessi sekä säästi aikaa että tuotti asiakkailta myönteistä palautetta. Hankkeessa mukana olleet alueet ovat ilmoittaneet jatkavansa luodun mallin mukaista toimintaa hankkeen päättymisen jälkeen.

Rangaistusten täytäntöönpanon tiukka resurssitilanne jatkui edelleen. Erityisen ongelmallinen tilanne on Vankeinhoitolaitoksessa. Resurssit eivät ole lisääntyneet vankiluvun nousua vastaavasti. Toimintamenoja on jouduttu vuosittain kattamaan lisäbudjeteilla, mikä on vaikeuttanut toiminnan pitkäjännitteistä suunnittelua ja vienyt pohjan todelliselta tulosohjaukselta. Sekä lakivaliokunta että valtioneuvoston valiokunta ovat mietinnöissään tuoneet esiin tarpeen Vankeinhoitolaitoksen resurssiongelmien ratkaisemiseen. Vankimäärän nousun ja resurssitilanteen epäsuhta ilmenee alla olevasta kuviosta, johon on kuvattu myös yhdyskuntaseuraamuksissa olevien keskimäärät vuosina 1999–2005.

Määrärahojen ja asiakasmäärien kehitys 1999 - 2005. (1999 = 100)

Määrärahoihin on laskettu eduskunnan hyväksymien varsinaisten sekä lisä tulo- ja menoarvioiden luvun 25.50 kokonaissummat vuoden 2005 rahassa. Vuosien 1999-2001 määrärahoihin on lisätty vankeinhoito-osaston kustannukset.

Oikeushallinnon palvelukeskus aloitti toimintansa vuoden 2006 alussa. Siihen liittyvistä henkilöstöjärjestelyistä tehtiin päätökset pääosin kertomusvuoden aikana. Vuoden 2005 loppuun mennessä tehtiin päätös 19 virkamiehen siirtymisestä Rikosseuraamusvirastosta ja Vankeinhoitolaitoksesta palvelukeskukseen tai muihin tehtäviin. Vuoden 2006 rangaistusten täytäntöönpanon määrärahaa vähennettiin 50:n henkilötyövuoden laskennallisen vähennyksen mukaisesti.

Toiminnan tuloksellisuus

Vuoden 2005 tulostavoitteita asetettaessa lähdettiin siitä, että vankeuslaki tulisi voimaan viimeistään 1.5.2006. Vankeuslain voimaantulo lykkäytyminen lokakuun alkuun on vaikuttanut myös valmistelutoimien aikatauluihin.

Vankeinhoitolaitos suoriutui tehtävistään ja tulostavoitteistaan kohtuullisen hyvin huolimatta vankimäärän noususta, osin puutteellisista tiloista ja niukoista resursseista. Vankien määrä ylittää selvästi vankeinhoitolaitoksen majoituskapasiteetin, mikä heijastuu toimintaan ja sen tuloksellisuuteen monella tavalla. Vankien toimintatilat ovat paikoin puutteelliset ja vankilat eivät kaikin osin täytä vaatimuksia esim. saniteettitilojen osalta. Erityinen ongelma on ns. paljusellien suuri määrä (756 selliä) nykyisessä yliasutustilanteessa. Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on pitänyt vankia nöyryyttävänä sitä, että hänen täytyy ulostaa yhteisessä käytössä olevaan ämpäriin sellitoverin läsnä ollessa (L.L. v. Bulgaria, 9.6.2005). Eduskunnan apulaisoikeusasiamies on ilmaissut vastaavan näkemyksen Helsingin vankilaa koskevassa tarkastuskertomuksessaan (26.8.2005; Dnro 1827/3/05).

Rangaistusta suorittavia vankeusvankeja osallistui toimintaan hieman enemmän kuin edellisenä vuonna. Vankien toiminta- ja päihdeohjelmiin osallistumisprosentti oli asetettujen tavoitteiden mukainen. Avolaitoksiin voitiin sijoittaa enemmän vankeja kuin tulossopimuksessa asetettiin tavoitteeksi.

Vankeinhoitolaitos paransi suunnitelmallisuutta laatimalla noin 95:lle prosentille yli kahden vuoden vankeustuomiota suorittavalle vangille riski- ja tarvearvion sekä rangaistusajan suunnitelman.

Vankeinhoitolaitos alitti hieman vuodelle 2005 asetetun taloudellisuustavoitteen. Kohonneen vankimäärän vuoksi henkilötyövuosia oli vankia kohti vain 0,71, vaikka tavoitteeksi oli asetettu 0,73. Vielä vuonna 2001 henkilöstön ja vankien suhdeluku oli 0,87. Vankimäärän ja henkilökunnan määrän suhteella mitattava Vankeinhoitolaitoksen tuottavuus on noussut neljän vuoden aikana (2001-2005) selvästi enemmän kuin valtioneuvoston tuottavuusohjelman mukainen joka toisen viran täyttämättä jättäminen nostaisi valtionhallinnon tuottavuutta kuudessa vuodessa (2006-2011). Jos vertailukohtaksi otetaan kuuden vuoden kausi (1999-2005) vankeinhoitolaitoksen tuottavuuden nousu tuottavuusohjelman tavoitteeseen verrattuna on 2-3 –kertainen.

Henkilöstön kuormittuminen on alkanut näkyä yhä selvemmin esimerkiksi sairauspoissaolojen lisääntymisenä. Vuodesta 2001 vuoteen 2005 Vankeinhoitolaitoksen henkilöstön sairauspoissaolot ovat lisääntyneet lähes 24:llä prosentilla ja sairauspoissaolopäivät lähes 31:llä prosentilla. Sairauspoissaolojen lisäyksestä aiheutuu vuositasolla noin 1,3 miljoonan euron kustannukset

Vankeinhoitolaitos on huolehtinut henkilöstön työhyvinvoinnista työstämällä mm. henkilöstöbarometrin tuloksia erilaisissa pienryhmissä, yhdessä työterveyshuollon kanssa ja tyky -toiminnassa.

Vankilaturvallisuus pysyi edelleen hyvällä tasolla. Vähäistä karkaamistapausten lisäästä lukuun ottamatta luvatta poistumisten ja poistumisluparikkomusten määrät ovat edelleen vähentyneet. Uutena ilmiönä voidaan pitää Riihimäen vankilassa tapahtunutta kahden-toista vangin tekemää selliosaston täydellistä hajottamista. Sellien hajottamisista tapahtui tämän jälkeen muissakin vankiloissa.

Kriminaalihuoltolaitos suoriutui tehtävistään ja saavutti asetetut tulostavoitteet hyvin siitä huolimatta, että asiakas- ja suoritelmäärät pysyivät edellisen vuoden tapaan korkealla tasolla. Yhdyskuntapalvelutuntien määrä jopa kasvoi edelleen vuodesta 2004, vaikka täytäntönpantaviksi tulleiden tuomioiden määrä hieman aleni. Vuoden aikana Kriminaalihuoltolaitoksen alle 300:lla henkilötyövuodella huolehdittiin yli 14 000 eri henkilön yhdyskuntaseuraamuksen toimeenpanosta tai asiantuntijalausunnan laatimisesta.

Vuoden 2005 aikana yhdyskuntaseuraamusten laatua kyettiin kehittämään, erityisesti suunnitelmallisuus lisääntyi. Tasalaatuisuutta varmistettiin myös nuorisorangeistuksen Ohjenuora -sisältökäsikirjan avulla, tarkastustoiminnalla ja koulutustilaisuuksilla. Khl koulutti kaikki nuorten kanssa työskentelevät kriminaalihuoltotyöntekijät, ohjauksesta ja laadun valvonnasta vastaavat apulaisjohtajat ja johtajat ohjeiden soveltamiseen ja käsikirjan käyttöön.

Vuoden lopussa valmistui Yhdyskuntaseuraamustyön linjaukset –asiakirja, joka antaa suuntaa ja välineitä yhdyskuntaseuraamusten toimeenpanon laadulliselle kehittämiselle. Merkittävää on ollut kansainvälisen yhteistyön tiivistyminen erityisesti pohjoismaihin ja ns. uusiin demokratioihin.

Kriminaalihuoltolaitos sai vuoden kuluessa loppuun organisaation kehittämishankkeen, jolla hallintoa ja johtamista keskitettiin aluetoimistojen lukumäärää pudottamalla. Aluetoimistoja on viisitoista, kun niitä vuonna 2001 oli 21. Organisaation kehittämiseen on sisällytetty myös joidenkin pienten paikallisyksiköiden lakkauttaminen ja henkilöstön siirtyminen ns. emotoimistoon.

Kannustava palkkausjärjestelmä otettiin käyttöön rikosseuraamusalan kentän osalta kesäkuun 2005 alusta ja Rikosseuraamusviraston osalta huhtikuussa. Johtajien palkkauksen uudistaminen tapahtuu vuoden 2006 alusta lukien. Uusi palkkausjärjestelmä ei odotuksista huolimatta tuonut ainakaan ensi vaiheessa todellista palkkakilpailukykyä rekrytointitilanteisiin. Tämä näkyy esim. siten, että uudet kriminaalihuoltotyöntekijät ovat pääosin juuri ammattikorkeakoulusta valmistuneita, työkokemusta vailla olevia nuoria.

2. Tuloksellisuuden kuvaus

2.1 Toiminnan vaikuttavuus

Kriminaalipoliittinen osasto, Rikosseuraamusvirasto ja Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos solmivat joulukuussa 2005 hankesopimuksen Rikosseuraamusvirastoon vuonna 2006 perustettavasta tutkimustiedostosta, jonka tarkoituksena on selvittää vankeinhoidon ja kriminaalihuollon toiminnan vaikuttavuutta uusintarikollisuuden sekä määrättyjen yhdyskuntaseuraamusten määrään ja laadun muutoksiin. Rikosseuraamusvirasto on kerännyt vuonna 2005 vuosien 1997-2005 aikana kaikkiin vankiloiden keskeisiin toimintaohjelmiin osallistuneista tutkimuksista varten tarpeelliset tiedot.

Joensuun yliopiston oikeustaloustieteen laitoksen kanssa tehdyn tutkimuksen mukaan esimerkiksi Cognitive Skill -toimintaohjelma on vähentänyt koeryhmässä uusintarikollisuutta neljänneksen kontrolliryhmään verrattuna.

2.2 Toiminnallinen tuloksellisuus

2.2.1 Toiminnallinen tehokkuus ja sen kehitys

Tulostavoiteasiakirjassa asetetut tavoitteet ja niiden toteutuminen ilmenevät alla olevasta taulukosta.

Taloudellisuus ja tuottavuus	Toteuma	Toteuma	Tavoite	Toteuma	Vertailu
	2003	2004	2005	2005	2005/2004
Taloudellisuus					
- VHL:n toimintameno/vanki (€)	43 146	44 619	43 500	43 779	-1,9 %
- KHL:n toimintameno/tuomitut (€)	2 825	2 820	2 900	2 908	+3,1 %
Tuottavuus					
- VHL:n henkilöstön mitoitus (htv/vanki)	0,75	0,75	0,73	0,71	-7,8 %
- KHL:n tuottavuus (tuomiota suorittavat + soveltuvuusselvitykset + henkilötutkinnat /htv)*	57	60	60	53	-11 %

* Vuoden aikana kriminaalihuoltolaitoksen asiakkaina olleiden eri henkilöiden määrä (päällekkäissyyntasiakkuudet on poistettu) jaettuna toteutuneilla henkilötyövuosilla

Vankeinhoitolaitoksen taloudellisuustavoite alitettiin hieman. Kohonneen vankimäärän vuoksi henkilötyövuosia oli vankia kohti vain 0,71.

Koko rikosseuraamusalan yhteiset tehokkuustavoitteet

- 1. RAKE- ja PALVO -hankkeiden linjausten mukaan valmistellaan suunnitelma Rikosseuraamusviraston henkilöstörakenteen asteittaisesta muuttamisesta aikatauluineen toukokuuhun 2005 mennessä.**

Tavoite saavutettiin osittain. Palvo- hankkeen osalta henkilöstösuunnitelmat tehtiin ja siirrot toteutettiin siltä osin kuin ne olivat viraston toimivallassa. Rake-hankkeen osalta jatkotyöstäminen tapahtuu osana viraston 27.1.2006 asettamaa Vankeinhoitolaitoksen rakenneuudistushankkeen toteuttamishanketta

- 2. Rikosseuraamusviraston tehtävistä Kriminaalihuoltolaitoksen keskushallinnon osalta laaditaan vuoden loppuun mennessä suunnitelma.**

Tavoite saavutettiin.

- 3. Henkilöstön työhyvinvoinnista huolehditaan ottaen huomioon vuonna 2004 toteutetun henkilöstöbarometrin tulokset ja vireillä oleva organisaatiomuutos. Työhyvinvointia seurataan.**

Tavoite saavutettiin. Henkilöstöbarometrin tuloksia on käsitelty yksiköissä ja työhyvinvointia seurataan mm. henkilöstötilinpäätöksen tunnuslukujen avulla.

- 4. Rikosseuraamusviraston uusi työjärjestysluonnos on valmistunut toukokuussa 2005.**

Tavoitetta ei saavutettu. Vankeuslain voimaantulo lykkääntyi lokakuuhun 2006. Uudesta työjärjestyksestä valmistui luonnos maaliskuussa 2006.

- 5. Otetaan käyttöön uusi palkkausjärjestelmä solmittavan virkaehtosopimuksen mukaisesti.**

Tavoite saavutettiin viraston ja Kriminaalihuoltolaitoksen osalta täysin sekä Vankeinhoitolaitoksen osalta lukuun ottamatta C-palkkaisia (9 virkamiestä), joita koskevat neuvottelut jatkuvat edelleen.

Vankeinhoitolaitoksen tehokkuustavoitteet

- 1. Laaditaan selvitys vankeinhoidon henkilöstön työpanoksen kohdentumisesta lähityöhön (vankiryhmien vetäjät, muu lähityö) sekä muihin tehtäviin. Luokittelua käytetään jatkossa henkilökuntarakenteen kehittämisessä sekä arvioitaessa työn laatua ja tuottavuutta. Aikataulu: maaliskuu 2005.**

Tavoite saavutettiin osittain. Selvitys toimitettiin kriminaalipoliittiselle osastolle joulukuussa 2005. Luokittelun käyttäminen henkilökuntarakenteen kehittämisessä sekä arvioitaessa työn laatua ja tuottavuutta edellyttää kuitenkin käsitteen uudelleen määrittelyä ja mittaamistavan selkiyttämistä. Asiaa koskeva kirje on toimitettu kriminaalipoliittiselle osastolle.

- 2. Valmistellaan yhteistyössä oikeusministeriön kanssa aluevankilan henkilökuntarakenteen perusmalli ja suunnitelma henkilöstörakenteen asteittaisesta muuttamisesta ja mitoituksesta. Tavoitteena on lähityössä toimivan henkilökunnan osuuden lisääminen. Aikataulu: toukokuu 2005.**

Tavoite saavutettiin osittain. Työryhmän ehdotus valmistui osana Rake –hanketta. Jatkokyöstäminen tapahtuu osana viraston 27.1.2006 asettamaa Vankeinhoitolaitoksen rakenneuudistushankkeen toteuttamishanketta

- 3. Valmistellaan suunnitelma valtakunnallisen terveydenhuoltoyksikön organisoinnista. Aikataulu: toukokuu 2005.**

Tavoite saavutettiin osittain. Työryhmän ehdotus valmistui osana Rake-hanketta. Jatkokyöstäminen tapahtuu osana viraston 27.1.2006 asettamaa Vankeinhoitolaitoksen rakenneuudistushankkeen toteuttamishanketta.

- 4. Arvioidaan ja toteutetaan yhteistyössä oikeusministeriön ja Vankeinhoidon koulutuskeskuksen kanssa uuden lainsäädännön voimaantulon edellyttämä koulutus, joka toteutetaan pääosin vuoden 2005 aikana.**

Tavoite saavutettiin osittain. Koulutus jatkuu edelleen.

Kriminaalihuoltolaitoksen tehokkuustavoitteet

Tehokkuuden lisäyksen painopistealueena oli resurssien oikea kohdentaminen, yhdenmukaiset työprosessit ja työajan kustannustietoinen käyttö. Tehokkuudelle asetutut tavoitteet ja niiden toteutuminen on esitetty alla:

1. Vuoden aikana kehitetään malli, jonka avulla yhdyskuntapalvelun ja nuorisorangaistuksen joutuisuutta voidaan arvioida ja kehittää.

Tavoite saavutettiin. Yhdyskuntaseuraamusten toimeenpanon joutuisuuden seuraamiseksi ja arvioimiseksi on kehitetty TYYNE -asiakastietojärjestelmää ja uusia tunnuslukuja on otettu käyttöön aluetoimistojen tulostavoitteissa.

2. Osallistutaan uusien yhdyskuntaseuraamusten (sopimushoito, laki ehdonalaaisesti vapautuneiden valvonnasta, nuorten seuraamusjärjestelmän kokonaisuudistus) valmisteluun ja ryhdytään tarpeellisiin valmistelutoimiin vuoden 2006 mahdollisesti voimaantulevien lakien osalta.

Tavoite saavutettiin. Khl on toimittanut ministeriöön muistiot sopimushoidosta ja sitä täydentävistä tai korvaavista muutoksista yhdyskuntaseuraamuksiin, osallistunut vankeuslakia ja ehdonalaista vapautta koskevan asetuksen ja koevapautta koskevan lain-säädännön valmistelutyöhön ja vankeuslain voimaantuloon liittyvien prosessien kehittämiseen.

3. Kehitetään organisaatorakennetta tehokkuutta lisäävään suuntaan keventämällä hallinnon osuutta

Tavoite saavutettiin. Pohjois-Suomen aluetoimisto ja Pohjanmaan aluetoimisto aloittivat toimintansa 1.1.2006. Yksiköt vastaavat edelleen alueensa toimeenpanotehtävistä, ainoastaan johtaminen ja hallinto on keskitetty. Forssan paikallistoimisto lakkautettiin ja yhdistettiin Hämeenlinnan aluetoimistoon. Kriminaalihuoltolaitoksessa on 15 aluetoimistoa kun niitä organisaation kehittämishankkeen alussa vuonna 2001 aluetoimistoja oli vielä 21.

2.2.2 Tuotokset ja laadunhallinta

Suoritemäärät	Toteuma	Toteuma	Arvio	Toteuma	Vertailu
	2003	2004	2005	2005	arvioon
Vankeja keskimäärin	3 578	3 577	3 850	3 888	+38
Täytäntöön pantaviksi tulevat yhdyskuntapalvelutuomiot	3 512	4 021	4 100	3 983	-117
Täytäntöön pantavat yhdyskuntapalvelutunnit	248 226	271 916	280 000	288 355	+8 355
Valvonnassa olevia ehdonal. vapautuneita keskimäärin	1 300	1 357	1 400	1 437	+37
Valvonnassa olevia ehdollisesti rangaistuja nuoria keskimäärin	1 624	1 630	1 600	1 572	-28
Uudet nuorisorangaistukset	23	22	60	38	-22

Vankeusrangaistusten täytäntöönpano	Toteuma	Toteuma	Arvio/ tavoite	Toteuma	Vertailu arvioon/ tavoitteeseen
	2003	2004	2005	2005	
Suoritettujen vankeudet					
- päättäneitä sakon muutorangaistuksia	2 059	900	2 800	1 568	-1 232
- sakon muutorangaistuksia suorittaneet muut vankeus- ja tutkintavangit	1 261	611	1 265	1 097	-168
- päättäneitä tutkintovankeuksia	1 594	1 475	1 590	1 539	-51
- vapautuneita vankeusvankeja	4 546	4 637	4 700	4 662	-38
Rangaistusta suorittavien vankien osallistuminen toimintaan %	61,7	61,7	65,0	62,0	-3
Vankien osallistuminen toiminta- ja päihdeohjelmiin %	4,0	5,5	5,0	5,0	0
Avolaitoksiin sijoitettuja vankeja keskimäärin %	24,0	25,0	25,0	25,4	+0,4

Vaikka rangaistusta suorittavien vankeusvankien toimintaan osallistumisprosentti jäi pienemmäksi kuin tulossopimuksessa asetettu tavoite, onnistuttiin toimintaan osallistumisprosenttia kuitenkin kasvattamaan hieman vuodesta 2004. Tavoitteeksi asetettua toimintaan osallistumisprosenttia ei saavutettu, koska samanaikaisesti vankimäärä kasvoi korkeammaksi kuin tulossopimuksessa arvioitiin. Tulossopimuksessa tavoitteeksi asetettu vankien osallistumisprosentti toiminta- ja päihdeohjelmiin saavutettiin, ja avolaitoksiin sijoitettiin enemmän rangaistusvankeja kuin mitä tulossopimuksessa asetettiin tavoitteeksi.

Vankeinhoitolaitoksen toiminnalliset tavoitteet ja niiden toteutuminen

- 1. Suunnitelmallisuutta parannetaan. Rangaistusajan suunnitelma laaditaan kaikille yli kahden vuoden vankeustuomiota suorittavalle vangille.**

Tavoite lähes saavutettiin. Riski- ja tarvearvio sekä rangaistusajan suunnitelma tehtiin noin 95 prosentille yli kahden vuoden vankeustuomiota suorittavista vangeista.

- 2. Suunnitellaan toimenpiteet, joita toimintaan osallistuvien rangaistusvankien osuuden nostaminen lain edellyttämälle tasolle vuonna 2006 edellyttää. Samalla huolehditaan siitä, että tavoitteellisten toimintaohjelmien osuus vankien ajankäytöstä kasvaa.**

Tavoitetta ei saavutettu. Erillistä suunnitelmaa ei ole laadittu. Toimintojen lisääminen edellyttää henkilöstöresurssien kasvattamista. Vankeuslain toimeenpanoa varten myönnetystä lisärahasta osa on tarkoitus kohdistaa sijoittajayksiköiden henkilöstön palkkaamiseen ja osa toimintoja ohjaavien lähityöntekijöiden palkkaamiseen vuosina 2006 - 2007.

- 3. Arvioidaan vaatimukset, jotka vankien määrä ja ominaisuudet sekä rahoitustilanne asettavat vankeinhoidon tavoitteiden mukaisen työtoiminnan sisällölle ja kustannusrakenteelle. Rikosseuraamusvirasto osallistuu selvitystyöhön, jossa tarkastellaan vaihtoehtoisia työtoiminnan järjestämistapoja tavoitteena parhaiten vankeinhoidon tavoitteita vastaava, taloudellisesti ja tehokkaasti järjestetty työtoiminta aluevankiloissa.**

Tavoitetta ei saavutettu. Oikeusministeriön kriminaalipoliittisen osaston johdolla tehtävää selvitystyötä ei aloitettu vuoden 2005 aikana.

- 4. Aiempaa suuremmasta vankimäärästä aiheutuvien ongelmien vähentämiseksi suljettujen laitosten kuormitus on tasattu ja avolaitospaikkojen käyttöaste on vähintään 95 %.**

Avolaitospaikoille asetettu tavoite saavutettiin. Suljettujen vankiloiden keskimääräiset laitoskohtaiset käyttöasteet vaihtelivat vuoden 2005 aikana 109,8 – 152,1 % ja keskimääräinen käyttöaste oli 125,4 %.. Kahdeksassa suljetussa vankilassa oli enemmän ja kahdeksassa suljetussa vankilassa oli vähemmän vankeja kuin suljetuissa vankiloissa keskimäärin. Avolaitospaikkojen keskimääräinen käyttöaste oli 101 %. Kolme avolaitosta alitti vuodelle 2005 tavoitteeksi asetetun avolaitospaikkojen 95 %:n käyttöasteen.

Kriminaalihuoltolaitoksen toiminnalliset tavoitteet ja niiden toteutuminen

1. Arvioivan ja suunnitelmallisen työtteen vahvistuminen

Tavoite saavutettiin. Yhdyskuntapalvelun ja nuorisorangaistuksen toimeenpanosuunnitelmat tehtiin 100-prosenttisesti. Valvonta-ajan suunnitelmia tehtiin ehdollisesti rangaistuille nuorille 19% edellisvuotta enemmän ja ehdonalaisesti vapautuneille valvottaville 5 prosenttiyksikköä edellisvuotta enemmän.

2. Toimeenpanon oikeellisuus ja riittävä kontrolli toimeenpanossa

Tavoite saavutettiin. Kriminaalihuoltolaitoksen toiminnan ohjauksen yksikkö suoritti yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanotyön tarkastuksen neljässä Khl:n yksikössä. Täytäntöönpanotyö oli tarkastetuissa yksiköissä riittävän hyvällä tasolla.

3. Yhdyskuntaseuraamusten toimeenpanon laadun arvioinnin kriteerit on saatu valmiiksi. Samalla on tuotettu nykyistä kehittyneemmät toiminnallisen laadun tunnusluvut.

Tavoitetta ei saavutettu. Toiminnan ohjauksen yksikössä on valmisteltu kaikkien yhdyskuntaseuraamusten toimeenpanon laadun kehittämiseksi ja yhtenäisten käytäntöjen varmistamiseksi Yhdyskuntaseuraamustyön linjaukset –käsikirja. Käsikirja julkaistaan vuoden 2006 keväällä. Uusien tunnuslukujen kehittämistä on jatkettu osana tätä työtä.

4. Yhteistyötä rikosvastuun toteutus kentässä tiivistetään ja verkostoituvaa työskentelyä kehitetään yhteistyöorganisaatioiden kanssa eri yhdyskuntaseuraamusten toimeenpanotyössä

Tavoite saavutettiin. Yhteistyötä on tiivistetty erityisesti nuorisorangaistusuudistuksen takia syyttäjä- ja tuomioistuinlaitoksen, poliisin ja sosiaaliviranomaisten kanssa.

5. Toteutetaan Yhteistyössä rikoksettomaan elämänhallintaan -hankkeen arviointitutkimus siten, että arvioinnin tulokset ovat käytettävissä toukokuussa 2005.

Tavoite saavutettiin. Yhteistyössä rikoksettomaan elämänhallintaan –hanke päättyi vuonna 2005 ja arviointitutkimus on valmistunut.

6. Nuorisorangaistuksen käyttöönottoon liittyvä tutkimus on käynnistetty.

Tavoite saavutettiin. Nuorisorangaistustutkimuksesta on solmittu sopimus Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen ja Rikosseuraamusviraston kesken syksyllä 2005. Tutkimus ajoittuu loppuvuodelle 2005 ja vuodelle 2006.

Yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpano	Toteuma	Toteuma	Toteuma	Tavoite	Tavoite
	2003	2004	2005	2005	saavutettu
Yhdyskuntapalvelun loppuun suorittaneita	82 %	81 %	82%	85 %	-
Nuorisorangaistuksen loppuun suorittaneita			42%	50 %	-
Rangaistusajan suunnitelman laatiminen	-	77 %	85%	80 %	+

2.2.3 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Henkilöstömäärä	2003	2004	2005	Vert. 2005/2004
Henkilötyövuodet *	3 143,74	3 184,12	3204,0	0,6 %
Henkilöstömäärä	3 250	3 254	3285	1,0 %
- naiset	1 220	1 232	1252	1,6 %
- miehet	2 030	2 022	2033	0,5 %

* sis. työllisyysvaroin palkatut ja korkeakouluharjoittelijat

Työhyvinvointi	2003	2004	2005	Vert. 2005/2004
Vaihtuvuus				
- lähtövaihtuvuus	4,7 %	5,1 %	4,7 %	-0,4
- tulovaihtuvuus	21,9 %	22,8 %	21,1 %	-1,7
Työkyyvytt.eläkkeelle siirtyminen, % hlöstöstä	0,7 %	0,4 %	0	-0,4
Sairauspoissaolot, työpäivää/htv	13,53	14,60	14,30	-2 %
Työterveyshuolto, euroa/htv	329	384	399	3,9 %

Osaaminen	2003	2004	2005	Vert. 2005/2004
Koulutustasoindeksi	4,2	4,1	4,1	0
- naiset	4,8	4,6	4,5	-0,1
- miehet	3,9	3,8	3,8	0
Koulutuksen pituus, työpäivää/koulutettu	6,7	6,8	6,8	0
Koulutuspanostus, työpäivää/htv	2,8	2,7	2,8	3,7 %
Koulutus ja kehittäminen, euroa/htv	290	275	387	41 %
Henkilöstön arvo, euroa	1 214 902 127	1 346 567 378	1 328 243 677	-1,4 %

Vankeinhoitolaitos

- Parannetaan henkilöstön koulutustasoa kehittämällä rekrytointia ja tehostamalla henkilökunnan täydennys- ja lisäkoulutusta siten, että Vankeinhoitolaitoksen henkilöstön koulutustasoindeksi nostetaan lukuarvoon 4,05 vuoden 2005 loppuun mennessä ja lukuarvoon 4,1 vuoden 2006 loppuun mennessä.**

Tavoitetta ei saavutettu, sillä koulutustasoindeksi oli laskenut vuoden 2004 aikana 4,0:sta 3,9:ään mm. virkoja koskeneiden täyttökieltojen sekä määräaikaisen, kelpoisuusehdot täyttämättömän, valvontahenkilöstön määrän lisääntymisen vuoksi. Täydennys- ja lisäkoulutus ei nosta koulutustasoindeksiä ellei lisäkoulutus johda tutkintojen suorittamiseen. Koulutustasoindeksiä nostavat käynnissä oleva AMK-koulutus sekä uudet rekrytoinnit.

- 2. Kehitetään henkilöstön osaamista vuonna 2005 valmistuvan osaamiskartoituksen pohjalta mm. muuttuvan lainsäädännön asettamat vaatimukset huomioon ottaen ja laaditaan henkilökunnan kehittämissuunnitelma vuoden 2005 aikana.**

Tavoite saavutettiin osittain. Osaamiskartoitusta ei ole tehty eikä pilottihankkeeksi suunniteltua projektia Lounais-Suomen vankilassa kyetty käynnistämään muiden käynnissä olleiden projektien vuoksi. Palvo-hankkeen kohderyhmää koskeva henkilöstösuunnittelu on tehty osana hanketta. Henkilöstön osaamisen kehittäminen ja siihen liittyvien tarpeiden käsitteleminen on kuitenkin oleellinen osa vuosittaisia tulos- ja kehityskeskusteluja ja siten kunkin viraston jatkuvaa toimintaa.

- 3. Kehitetään johtamisosaamista mm. JET -koulutusta jatkamalla. Tavoitteena on lisätä koulutuksen läpikäyneiden määrää 20:lla vuoden 2005 aikana.**

Tavoitetta ei saavutettu. Koulutuksen aloitus viivästyí vuoden 2006 alkuun vankeinhoitolaitoksesta riippumattomista syistä.

- 4. Järjestetään vankitietojärjestelmän käyttöönottoa tukeva koulutus. Tavoite: kouluttajakoulutus on annettu ja käyttäjäkoulutus aloitettu siten, että järjestelmä voidaan ottaa käyttöön vuoden 2006 alusta alkaen.**

Tavoite saavutettiin. Vankitietojärjestelmän I osa on valmistunut ja otettu käyttöön.

- 5. Henkilöstötilinpäätöksessä seurattavat keskeiset tunnusluvut:**

- Suoritettujen tutkintojen määrä (%-osuus)
- Koulutuspäivät/henkilö
- Koulutustasoindeksi

Tavoite on saavutettu.

- 6. Henkilöstön työhön liittyvää hyvinvointia kehitetään kouluttamalla riittävä Kaiku-kehittäjien verkosto (vähintään yksi jokaiseen aluevankilaan) sekä laaditaan jokaisessa laitoksessa vuosittaiset työhyvinvointia koskevat suunnitelmat.**

Tavoite saavutettiin osittain. Kaakkois-Suomen aluevankilasta Kaiku-kehittäjä puuttuu. Vankiloille ei oltu asetettu suoraan tulostavoitteeksi tehdä vuosittaisia työhyvinvointia koskevia suunnitelmia.

- 7. Henkilöstön työhyvinvoinnista huolehditaan ottaen huomioon vuonna 2004 toteutetun henkilöstöbarometrin tulokset ja vireillä oleva organisaatiomuutos. Toimenpiteet sisällytetään osaksi tulostulosohjausmenettelyä ja työhyvinvointisuunnitelmaa. Käynnistetään työpaikkakohtaisia kehittämishankkeita ja haetaan niitä varten valtiokonttorin kehittämistukea (Kaiku).**

Tavoite saavutettiin. Henkilöstöbarometrin tuloksia on käsitelty vankiloissa eri tavoin. Lounais-Suomen vankilassa toteutettiin Tuvake-hanke Valtiokonttorin kehittämistuen turvin.

- 8. Seurataan henkilöstön hyvinvoinnin kehittymistä ja siihen liittyvän kehittämis-toiminnan vaikuttavuutta osana henkilöstötilinpäätöstä, tulosraportointia ja kehi-tyskeskusteluita. Suunnitellaan yhteistyössä muun hallinnonalan kanssa toimiva mittaristo työhyvinvoinnin kehittymisen seurantaan.**

Tavoite saavutettiin osittain. Tulostavoitetta ei asetettu vankiloille tässä muodossa. Henkilöstön työhyvinvointi ja sen kehittäminen on osa normaalia toimintaa ja siten osa henkilöstötilinpäätöstä, tulosraportointia sekä tulos – ja kehityskeskusteluja.

Toimivan mittariston kehittäminen kuuluu osana oikeusministeriön asettamaan Hestra-hankkeeseen. Viraston virkamiehiä on osallistunut hankkeen eri työryhmiin.

Kriminaalihuoltolaitos

Henkilöstön kehittämiseksi ja henkisten voimavarojen hallinnalle asetetut tavoitteet ja niiden toteutuminen on esitetty alla:

- 1. Parannetaan henkilöstön koulutustasoa kehittämällä rekrytointia henkilöstöstra-tegian linjausten mukaisesti. Tunnuslukuna käytetään koulutustasoindeksiä, ta-voitteena vuonna 2005 indeksiluku 5,4.**

Henkilöstöohjelma 2010 mukaisesti Kriminaalihuoltolaitoksessa on rekrytoitu kriminaali-huoltotyöntekijöiden virkoihin joko ylemmän korkeakoulututkinnon tai ammattikorkea-koulututkinnon suorittaneita. Vuoden 2005 koulutustasoindeksi on 5,4, joten tulostavoite on saavutettu.

- 2. Kehitetään henkilöstön osaamista ja osaamisen arviointia syksyn 2004 kulu-essa valmistuvan kartoituksen pohjalta. Osaamiskartoitus koskee ensimmäi-ssä vaiheessa yhdyskuntaseuraamusten toimeenpanotehtäviä. Kehittämis-suunnitelma valmis toukokuussa 2005.**

Yhteistyössä Vhkk:n ja Vhl:n kanssa saatiin valmiiksi Rikosseuraamusalan työntekijöi-den koulutuspolku –niminen täydennyskoulutuskokonaisuus. Koulutuspolku perustuu Khl:n osalta syksyllä 2004 valmistuneeseen yhdyskuntaseuraamustyöntekijöiden osaamiskartoitukseen, aluetoimistoille syksyllä 2004 tehtyyn koulutustarvekyselyyn ja yhdyskuntaseuraamustyön kehittämisen linjauksiin.

- 3. Johtamisosaamisen kehittäminen. Vuoden 2005 loppuun mennessä laaditaan johtamisprofiilien perusteella johtajille kehityssuunnitelmat.**

Aluetoimiston johtajille ja kriminaalihuoltojohtajille tehtiin keväällä 2005 johtamisprofiilit ja johtajana kehittymisen työkirja on valmistunut. Johtajat ovat tehneet henkilökohtaiset kehityssuunnitelmansa työkirjaa sekä johtamisprofiilia hyväksi käyttäen.

- 4. Henkilöstön täydennyskoulutusta suunnataan erityisesti uusien yhdyskun-taseuraamusten luotettavan toimeenpanon varmistamiseksi.**

Khl:n toiminnanohjauksen yksikkö koulutti vuoden 2005 alussa nuorisorangaistuksen toimeenpanon oikeellisuudesta vastaavat henkilöt ja maaliskuussa kaikki nuorisoran-gaiuksen toimeenpanoon osallistuvat asiakastyöntekijät, yhteensä 74 henkilöä. Khl:n toiminnanohjauksen yksiköstä osallistuttiin kouluttajina myös syyttäjä- ja tuomioistuim-

laitokselle järjestettyihin tilaisuuksiin. Koulutus- ja luentotilaisuuksia oli vuoden aikana yhteensä yli 20.

Nuorisorangaistuksen sisältökäsikirja 'Ohjenuora' julkaistiin syksyllä 2005. Syksyllä 2005 järjestettiin koulutustilaisuuksia sisältökäsikirjan soveltamisesta yhdenmukaisen käytännön varmistamiseksi.

5. Henkilöstöohjelma 2010 linjausten toteuttamista jatketaan, erityisinä painopisteinä:

a) Uuden palkkausjärjestelmän käyttöönotto ja Kriminaalihuoltolaitoksen kilpailukyvyyn parantaminen työmarkkinoilla.

Kriminaalihuoltolaitoksen osalta neuvottelutulos 1.6.2005 lukien saavutettiin 30.6.2005. Johtajien palkkaus uudistetaan vuoden 2006 alusta lukien.

b) Rekrytointiosaamisen kehittäminen

Johtajille on järjestetty koulutuspäivä rekrytoinnista. Kriminaalihuoltojohtajat ovat osallistuneet HAUS:n järjestämään koulutukseen.

6. Parannetaan toimipaikkojen työturvallisuutta Kriminaalihuoltolaitoksen päihdetyön linjausten ja työsuojelutoimikunnan esitysten pohjalta. Seurannan välineet: vaara- ja uhkatilanneraporttien lukumäärä ja toteutetut toimenpiteet. Raportointi tulossopimuksen toteutumisen arvioinnin yhteydessä.

Vuonna 2005 tehtiin aluetoimistoissa 13 ilmoitusta vaara- ja uhkatilanteesta. Vuonna 2004 ilmoituksia tehtiin 16. Turvallisuuskäsitelmä on merkittävä kriteeri uusien toimintalojen hankittaessa. Aluetoimistojen turvajärjestelyihin on varattu erillinen määräraha. Vaarojen tunnistamista ja riskien arviointia ei ole saatu valmiiksi kaikissa aluetoimistoissa. Aluetoimistojen vuoden 2006 tulossopimukseen on määritelty työhyvinvointia ja työsuojelua koskevat tulostavoitteet.

2.3 Tulossopimus ja johtopäätökset

Vankeusrangaistusten täytäntöönpano

Keskivankiluku nousi vuoden 2005 aikana 311:llä vangilla vuoden 2004 keskivankiluvusta. Keskivankilukua nostaa suoritettavien vankeuksien määrän lisääntymisen ohella suoritettavien rangaistusten pituuksien kasvu. Viivästynyt sakon muuntorangaistusten täytäntöönpano ja sen korjautuminen vuoden 2005 aikana kasvattivat sakkovankien kokonaismäärää 1 154:llä vuoteen 2004 verrattuna. Sakon muuntorangaistusta suorittavien vankien määrä jäi merkittävästi alle tulossopimuksessa arvioidun määrän. Tämä johtui vuonna 2004 käyttöön otetussa ulosoton uudessa tietokonejärjestelmässä ilmenneistä ongelmista. Oikeusministeriössä tehdyn suunnitelman mukaan sakon muuntorangaistusten tavanomaiseen täytäntöönpanoaikatauluun palattiin asteittain vuoden 2005 aikana. Päättyneitä tutkintavankeuksia oli 64 enemmän kuin edellisvuonna.

Rangaistusajan suunnitelma olisi pitänyt laatia kaikille yli kahden vuoden vankeustuomiota suorittaville vangeille. Tavoitteesta jäätettiin 5 %-yksikköä, mutta tilanne parani edellisestä vuodesta. Tavoitteesta jäämiseen vaikuttivat mm. vähäiset resurssit ja kommunikaatio-ongelmat vangin ja henkilökunnan välillä. Vankeuslain toimeenpanoon varatuista määrärahoista osa kohdistetaan sijoittajayksiköiden henkilöstön lisäämiseen vuoden 2006 lopulla, jotta rangaistusajan suunnitelmia pystytään laatimaan lain vaatimusten mukaisesti.

Rikosseuraamusvirastolta edellytettiin suunnitelmaa toimenpiteistä, joilla toimintaan osallistuvien vankien määrä nostetaan lain edellyttämälle tasolle. Erillistä suunnitelmaa ei tehty, vaan toimenpiteet sisältyvät vuoden 2006 tulostavoitteisiin ja määrärahojen käytön suunnitteluun. Vuonna 2004 Rikosseuraamusvirasto kartoitti vankiloista vankien toimintaan osallistumisen esteitä. Merkittävimiksi syiksi tässä selvityksessä nousivat henkilöstöressurssien ja joissain tapauksissa tilojen puute. Vuonna 2005 selvitettiin viiden suljetun vankilan kanssa tarkemmin vankien toimintamahdollisuuksien lisäämismahdollisuuksia. Tuloksena todettiin, että ilman henkilöstölisäyksiä toimintapaikkoja voidaan lisätä erittäin vähän. Koska kokopäiväisen toiminnan järjestäminen kaikille vankeusvangeille on osoittautunut vaikeaksi, on päädytty kokeilemaan osa-aikaisen toiminnan järjestämistä. Tähän liittyen annettiin kahdelle vankilalle vuodelle 2006 tavoitteeksi kokeilla työtoiminnan järjestämistä päivittäin kahdelle vankiryhmälle samassa toimintapisteessä.

Vankien kokonaismäärän kasvu aiheuttaa sen, että valvontahenkilöstön työpanosta ei voida aiemmassa laajuudessa kohdistaa muihin, kuin suoraan valvontaan liittyviin tehtäviin. Tämä vaikeuttaa mm. uusintarikollisuutta ehkäisevien toimintaohjelmien lisäämistä. Vankien osallistuminen päihde- ja toimintaohjelmiin on kuitenkin vielä ollut tavoitteen mukaista.

Vuonna 2006 on tarkoitus käyttää vankeuslain toimeenpanoon varattuja määrärahoja ja köyhyyspaketin määrärahoja henkilöstöjärjestelyihin, joilla voidaan lisätä vankien toimintapaikkoja. Erityisesti huolehditaan tavoitteellisten toimintaohjelmien ja päihdekuntoutuksen vaatimista henkilöstötarpeista.

Työtoiminnan sisällöstä ja kustannusrakenteesta on ollut tarkoitus tehdä selvitys yhteistoiminnassa KPO:n kanssa. Rikosseuraamusvirastossa on vuonna 2005 selvitetty työpisteiden kustannusrakennetta ja taloudellisia perustietoja. Työtoiminnan selvitystyölle on varattu määräraha, mutta selvitystyön täsmällistä sisältöä ei ole määritelty eikä selvitystä ole käynnistetty.

Suuresta vankimäärästä aiheutuvien ongelmien vähentämiseksi suljettujen laitosten käyttöastetta pyrittiin tasaamaan. Koska kaikki vankilat olivat yliasutettuja, mahdollisuudet käyttöasteen tasaamiseen olivat rajalliset. Vankien sijoitteluohjeita ei ryhdytty muuttamaan, koska vankisijoittelu on kokonaan muuttumassa vankeuslain myötä. Kuitenkin yliasutus erityisesti Vaasan ja Vantaan vankiloissa olisi ilman aktiivisia tasaustoimenpiteitä ollut vieläkin suurempaa. Helsingin ja Riihimäen vankiloissa osa vankipaikoista on ollut poissa käytöstä peruskorjauksen vuoksi, mikä on osaltaan lisännyt yliasutusta. Näiden peruskorjausten valmistuminen vuoden 2005 lopulla ja 2006 alkupuolella lisää suljettuja vankipaikkoja 118:lla.

Avolaitosten keskimääräinen käyttöaste ylitti tavoitteen. Vankiloiden keskinäisen käyttöasteen tasaamiseksi ja suljettujen vankiloiden käyttöasteen alentamiseksi avolaitoksiin on sijoitettu myös vankeja, joita ei ole välittömästi voitu sijoittaa toimintaan. Pyritään siihen, että vangit voidaan sijoittaa toimintaan noin 2 – 4 viikon jonottamisen jälkeen. Eräisiin avolaitoksiin voitaisiin tilojen puolesta sijoittaa suurempi määrä vankeja, mutta näissä laitoksissa ei ole henkilöstöä huolehtimaan suuremmasta vankimäärästä eikä toimintoja voida lisätä ilman henkilöstöresursseja.

Yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpano

Yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanossa tulostavoitteiden asettaminen perustui arvioon, jonka mukaan toiminnan volyyymi pysyisi vuoden 2004 korkealla tasolla. Arvio piti varsin hyvin paikkansa ja yhdyskuntapalvelutuntien määrä jopa ylitti arvion.

Yhdyskuntaseuraamusasiakkaiden päivittäinen keskimäärä nousi 171:llä edellisvuoteen verrattuna. Asiantuntijalausuntoja palautettiin syyttäjille noin 800 vähemmän kuin edellisenä vuonna. Soveltuvuusselvitykset ja henkilötutkinnat ovat kuitenkin kohdentuneet aiempaa paremmin juuri niihin henkilöihin, joille on tuomittu yhdyskuntaseuraamus. Tähän myönteiseen kehitykseen ovat olleet vaikuttamassa toisaalta joidenkin aluetoimistojen osalta tuloksekkaat neuvottelut syyttäjien kanssa, toisaalta aluetoimistojen omiin työprosesseihin ja menettelytapoihin liittyneet kehittämishankkeet.

Vuoden 2005 alusta voimaantulleen nuorisorangaistuslain mukaisia nuorisorangaistuksia tuli toimeenpantaviksi 33 rangaistusta. Aloitetuista 26 nuorisorangaistuksesta ehdittiin vuoden aikana suorittaa onnistuneesti loppuun 11 kappaletta, tuomioistuin keskeytti kolme toimeenpanoa.

Kriminaalihuoltolaitoksessa käytettiin yhdyskuntaseuraamusten toimeenpanoon 11 henkilötyövuotta enemmän kuin edellisvuonna. Lisäys vastaa edellisvuotta paremmin laskennallista kuormittavuuden lisäystä.

Yhdyskuntaseuraamusten laadullinen kehittäminen pienin askelin on osoittautunut järkeväksi ratkaisuksi. Yhdyskuntaseuraamustyön linjaukset - asiakirjaan kootun kansainvälisen aineiston avulla on huomattu, että näin menetellen on vältetty monia ongelmia ja virhearvioita. Laadun kehittämisessä voidaan hyödyntää edelleen kansainvälistä aineistoa sitä kartuttamalla ja analysoimalla.

Tuottavuustunnusluku on ongelmallinen. Nykyisen määrittelyn mukaan tuottavuus paranee, mitä enemmän yhdyskuntaseuraamusasiakkaita on suhteessa henkilöstön määrään. Tällainen "tuottavuus" kuitenkin heikentää seuraamusten vaikuttavuutta ja siten koko hallinnonalan yhteiskunnallista vaikuttavuutta.

Khl:n tuottavuustunnusluku on laskenut vuodesta 2004. Syynä siihen on työn parempi kohdentuminen. Tuottavuustunnusluvun yksi pulma liittyy Khl:n nykyiseen raportointijärjestelmään, jossa kukin asiakas lasketaan mukaan vuoden aikana vain kerran, vaikka käytännössä yhdestä asiakkaasta laaditaan vuoden aikana useampia lausuntoja tai yksi asiakas suorittaa useamman kuin yhden yhdyskuntaseuraamuksen. Tuottavuuden aleneminen on siis näennäistä, todellisuudessa työn kohdentaminen on parantunut.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Rikosseuraamusalan toimintaan ovat vaikuttaneet käynnissä olevat organisaation muutoshankkeet, joiden eteneminen on pyritty turvaamaan mahdollisimman hyvin. Vuoden aikana valmistauduttiin oikeusministeriön hallinnonalan palvelukeskuksen perustamiseen ja siitä johtuvien muutosten toteuttamiseen ensimmäisenä koko hallinnonalalla. Samanaikaisesti vireillä oli Vankeinhoitolaitoksen rakenneuudistushanke, jolla on suuria vaikutuksia sekä Vankeinhoitolaitoksen että Rikosseuraamusviraston toimintaan.

Henkilöstön täydennys- ja lisäkoulutustarve on korostunut 1.10.2006 voimaan tulevan vankeuslain ja siihen liittyvien muiden säädösmuutosten vuoksi. Myös uusien palkkausjärjestelmien käyttöönotto on lisännyt erityisesti lähiesimiesten koulutustarvetta sekä korostanut tulos- ja kehityskeskustelujen asemaa osana tulosohtausprosessia.

Koko rikosseuraamusala on voimakkaassa muutostilanteessa ja henkilöstön työssä jaksamiseen sekä työhyvinvointiin on pyritty kiinnittämään erityistä huomiota. Vankeinhoitolaitoksen osalta muutostilanteeseen liittyy myös vankimäärien kasvu ja jatkuva yliastus ja henkilöstön kuormittuminen on alkanut näkyä mm. sairaspöissaolojen lisääntymisenä. Jatkossa on varmistettava, että alan henkilöstön työhyvinvointi ja sen kehittäminen ovat mukana kaikilla tasoilla tulos- ja kehityskeskusteluissa ja tulosohtauksissa sekä että henkilöstötilinpäätös antaa riittävät tiedot myös sen seuraamiseen.

3. Tilinpäätöslaskelmat ja niiden liitteenä annettavat tiedot sekä tilinpäätöksen laskelmien tarkastelu

3.1 Tilinpäätöslaskelmat

3.1.1 Tuotto- ja kululaskelma

	1.1. - 31.12.2005		1.1. - 31.12.2004	
TOIMINNAN TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot	12 776 536,98		12 363 264,98	
Vuokrat ja käyttökorvaukset	2 067 076,17		2 097 945,74	
Muut toiminnan tuotot	<u>3 864 807,41</u>	18 708 420,56	<u>3 388 349,56</u>	17 849 560,28
TOIMINNAN KULUT				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	28 900 094,62		26 800 077,47	
Varastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-91 820,52		186 546,77	
Henkilöstökulut	125 610 376,35		119 227 184,94	
Vuokrat	27 160 036,86		25 462 745,20	
Palvelujen ostot	17 019 889,49		15 773 537,48	
Muut kulut	3 330 829,56		2 938 609,06	
Valmisteverastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	38 075,60		42 773,81	
Valmistus omaan käyttöön (-)	-4 658 740,47		-5 343 650,09	
Poistot	3 604 013,39		6 080 525,13	
Sisäiset kulut	<u>1 561 223,39</u>	<u>202 473 978,27</u>	<u>1 321 190,59</u>	<u>192 489 540,36</u>
JÄÄMÄ I		-183 765 557,71		-174 639 980,08
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT				
Rahoitustuotot	3 427,23		4 551,47	
Rahoituskulut	<u>-1 391,95</u>	2 035,28	<u>-4 652,35</u>	-100,88
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT				
Satunnaiset tuotot	60 939,96		82 026,28	
Satunnaiset kulut	<u>-8 039,81</u>	52 900,15	<u>-11 083,82</u>	70 942,46
JÄÄMÄ II		-183 710 622,28		-174 569 138,50
SIIRTOTALOUDEN TUOTOT JA KULUT				
Tuotot				
Käyttötalouden tuotot elinkeinoelämältä	31 415,05		39 701,75	
		31 415,05		39 701,75
Kulut				
Käyttötalouden kulut kotitalouksille	-13 846,48		12 312,06	
		<u>-13 846,48</u>		<u>-12 312,06</u>
JÄÄMÄ III		-183 693 053,71		-174 541 748,81
TUOTOT VEROISTA JA PAKOLLISISTA MAKSUISTA				
Verot ja veronluonteiset maksut	0,00		0,00	
Muut pakolliset maksut	0,00		0,00	
Perityt arvonlisäverot	2 122 071,58		2 018 502,44	
Suoritettut arvonlisäverot	<u>-14 314 673,35</u>	<u>-12 192 601,77</u>	<u>-13 097 452,86</u>	<u>-11 078 950,42</u>
TILIKAUDEN TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ		<u>-195 885 655,48</u>		<u>-185 620 699,23</u>

3.1.2 Tase

Vuosien 2004 ja 2005 taseiden aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden vertailtavuudesta on annettu lisätietoja liitteessä 17.

	31.12.2005		31.12.2004	
VASTAAVAA				
KANSALLISOMAISSUUS				
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	<u>434 738,43</u>	434 738,43	<u>229 462,24</u>	229 462,24
KÄYTTÖMAISSUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIOITUKSET				
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET				
Aineettomat oikeudet	113 739,00		189 375,00	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	<u>3 376 747,23</u>	3 490 486,23	<u>0,00</u>	189 375,00
AINEELLISET HYÖDYKKEET				
Rakennukset	694 729,00		560 940,00	
Rakennelmat	34 954,00		38 087,00	
Rakenteet	843 787,00		910 326,00	
Koneet ja laitteet	8 212 158,00		8 768 443,00	
Kalusteet	241 576,00		236 937,00	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	<u>169 912,99</u>	10 197 116,99	<u>2 130 543,39</u>	12 645 276,39
KÄYTTÖMAISSUUSARVOPAPERIT JA MUUT PITKÄAIKAISET SIOITUKSET				
Käyttöomaisuusarvopaperit	56 628,00		59 595,00	
Muut pitkäaikaiset valuuttamääräiset sijoitukset	<u>0,00</u>	<u>56 628,00</u>	<u>0,00</u>	<u>59 595,00</u>
KÄYTTÖMAISSUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIOITUKSET YHTEENSÄ		13 744 231,22		12 894 246,39
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISSUUS				
VAIHTO-OMAISSUUS				
Aineet ja tarvikkeet	2 021 623,35		1 978 576,76	
Keskeneräinen tuotanto	837 962,74		830 871,42	
Valmiit tuotteet/Tavarat	2 835 069,99	<u>5 694 656,08</u>	2 831 462,98	<u>5 640 911,16</u>
PITKÄAIKAISET SAAMISET				
Pitkäaikaiset saamiset		457,28		417,28
LYHYTAIKAISET SAAMISET				
Myyntisaamiset	835 799,20		1 019 812,96	
Siirtosaamiset	704 370,67		784 568,55	
Muut lyhytaikaiset saamiset	8 934,93		9 137,32	
Ennakkomaksut	<u>1 293,00</u>	1 550 397,80	<u>1 972,15</u>	1 815 490,98
RAHAT, PANKKISAAMISET JA MUUT RAHOITUSVARAT				
Kassatilit	85 671,58		77 488,16	
Muut rahat ja pankkisaamiset	0,00		6 629,83	
Sisäisen rahaliikkeen tilit	<u>0,00</u>	<u>85 671,58</u>	<u>0,00</u>	<u>84 117,99</u>
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISSUUS YHTEENSÄ		7 331 182,74		7 540 520,13
VASTAAVAA YHTEENSÄ		<u>21 510 152,39</u>		<u>20 664 646,04</u>

	31.12.2005		31.12.2004	
VASTATTAVAA				
OMA PÄÄOMA				
VALTION PÄÄOMA				
Valtion pääoma 1.1.1998	269 413 004,89		269 413 004,89	
Edellisten tilikausien pääoman muutos	-273 895 401,90		-271 709 183,81	
Pääoman siirrot	195 498 202,11		183 434 481,14	
Tilikauden tuotto-/kulujäämä	<u>-195 885 655,48</u>	-4 869 850,38	<u>-185 620 699,23</u>	-4 482 397,01
VIERAS PÄÄOMA				
PITKÄAIKAINEN				
Muut pitkäaikaiset velat	<u>0,00</u>	0,00	<u>142,60</u>	142,60
LYHYTAIKAINEN				
Valtion hoitoon jätetyt vieraat varat	463 150,42		462 325,49	
Ostovelat	5 604 705,51		5 129 585,14	
Tilivirastojen väliset tilitykset	2 681 866,44		2 292 634,13	
Edelleen tilittävät erät	3 066 982,17		3 220 374,30	
Siirtovelat	14 557 508,23		14 032 006,45	
Muut lyhytaikaiset velat	<u>5 790,00</u>	<u>26 380 002,77</u>	<u>9 974,94</u>	<u>25 146 900,45</u>
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		<u>26 380 002,77</u>		<u>25 147 043,05</u>
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		<u>21 510 152,39</u>		<u>20 664 646,04</u>

3.1.3 Talousarvion toteutumalaskelma

Osaston, momentin ja tilijaottelun numero ja nimi	Tilinpäätös 2004	Talousarvio n (TA + LTA:t)	Tilinpäätös 2005	Vertailu Tilinpäätös - Talousarvio	Toteutuma %
11 Verot ja veronluonetiset tulot	2 011 167,00	0,00	2 101 166,47	2 101 166,47	0,00
110401 Arvonlisäverot	2 011 167,00	0,00	2 101 166,47	2 101 166,47	
12 Sekalaiset tulot	10 322 600,50	10 200 000,00	10 514 236,64	314 236,64	
122550 Vankeinhoitolaitoksen tulot	10 245 747,26	10 200 000,00	10 374 551,54	174 551,54	101,71
123904 Menoräst ja smr:n peruutukset	1 215,82	0,00	53 964,25	53 964,25	
123910 Muut sekalaiset tulot	75 637,42	0,00	74 080,85	74 080,85	
123950 Tulot osakemyynnistä	0,00	0,00	11 640,00	11 640,00	
13 Korkotulot ja voiton tuloutukset	4 000,04	0,00	2 635,85	2 635,85	
130301 Valtion osinkotulot	4 000,04	0,00	2 635,85	2 635,85	
Tuloarviotilit yhteensä	12 337 767,54	10 200 000,00	12 618 038,96	2 418 038,96	

Pääluokan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2004	Talousarvio 2005 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2005 määrärahojen käyttö		Tilinpäätös 2005	Ver-tailu Talousarvio - Tilin-päätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			Käytetty vuonna 2005	Siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2005	Käyttö vuonna 2005 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
24 Ulkoministeriö	20 000,00	56 000,00	18 814,40	37 185,60	56 000,00	0,00	8 373,01	64 373,01	27 187,41	37 185,60
245066 Yht.työ KIE+IVY-maiden k SM	20 000,00	56 000,00	18 814,40	37 185,60	56 000,00	0,00	8 373,01	64 373,01	27 187,41	37 185,60
25 Oikeusministeriö	199 378 150,23	209 123 282,39	202 528 997,08	6 594 285,31	209 123 282,39	0,00	8 302 365,19	217 241 742,19	209 941 815,64	7 299 926,55
250119 Arvonlisäverot	13 075 150,23	14 284 282,39	14 284 282,39	0,00	14 284 282,39		0,00	14 284 282,39	14 284 282,39	
2550211 Toimintamenot (Smr 2v)	173 408 732,00	181 239 000,00	176 705 136,55	4 533 863,45	181 239 000,00	0,00	6 837 532,97	188 076 532,97	183 542 669,52	4 533 863,45
2550212 Hintatuki työtoiminta (2v s	4 926 020,00	5 700 000,00	5 095 405,33	604 594,67	5 700 000,00	0,00	0,00	5 700 000,00	5 095 405,33	604 594,67
2550213 Palvelussuhdeasunt.vuokraos	1 738 248,00	2 000 000,00	1 656 761,67	343 238,33	2 000 000,00	0,00	0,00	2 000 000,00	1 656 761,67	343 238,33
2550214 Tutkimus- ja kehitt.toim.(2	300 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	114 292,10	114 292,10	114 292,10	0,00
2550215 Työtoiminnan pien. rakennushank	30 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	30 000,00	30 000,00	30 000,00	0,00
255021 Toimintamenot (SMR 2 v) yht	180 403 000,00	188 939 000,00	183 457 303,55	5 481 696,45	188 939 000,00	0,00	6 981 825,07	195 920 825,07	190 439 128,62	5 481 696,45
2550741 Avolaitostyöt työsiirt.3 v(	4 700 000,00	5 200 000,00	4 548 736,69	651 263,31	5 200 000,00	0,00	314 434,29	5 514 434,29	4 863 170,88	651 263,31
2550742 Kunnan omist.kultt.hist.työ	1 200 000,00	700 000,00	238 674,45	461 325,55	700 000,00	0,00	1 006 105,83	1 706 105,83	539 139,04	1 166 966,79
255074 Avolaitostyöt yht	5 900 000,00	5 900 000,00	4 787 411,14	1 112 588,86	5 900 000,00	0,00	1 320 540,12	7 036 634,73	5 218 404,63	1 818 230,10
28 Valtiovarainministeriö	4 506,18	0,00	2 732,30	0,00	2 732,30	0,00	80 699,24	80 699,24	29 467,29	0,00
280119 Alv-menot VEL-perust.ja varh.k	506,18	0,00	2 732,30	0,00	2 732,30		0,00	0,00	2 732,30	0,00
288024 Vel-perusteinen ja varhaisk	4 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00		80 699,24	80 699,24	26 734,99	0,00
34 Työministeriö	887 824,37	0,00	522 563,42	0,00	522 563,42					
34062921 Työllistämist. Palkkaukset (T)	886 584,37		522 563,42		522 563,42					
34062921 Palkkaukset (työllistäm.)	1 240,00		0,00							
Määrärahatilit yhteensä	200 290 480,78	209 179 282,39	203 073 107,20	6 631 470,91	209 704 578,11	0,00	8 391 437,44	217 386 814,44	209 998 470,34	7 337 112,15

mom 25.01.19 TA+LTA-luku on merkitty käytön suuruiseksi

3.2 Tilinpäätöksen liitteinä annettavat tiedot

Liite 1 Selvitys tilinpäätöksen laatimisperiaatteista ja vertailtavuudesta

Varainhoitovuoden 2005 tilinpäätös on laadittu noudatten samoja arvostus- ja jaksotusperiaatteita kuin aiemminkin lukuun ottamatta henkilöstökulujen jaksotusta. Henkilöstökulujen jaksotusta muutettiin vuonna 2005 siten, että 31.1.2006 maksettuihin palkkoihin sisältyneet vartijoiden pyhätyö- ja haittatyökorvaukset jaksotettiin kokonaisuudessaan vuodelle 2006. Jaksotusmuutos vähensi vuoden 2005 henkilöstömenoja n. 44 000 euroa.

Lisäksi 15.2.2006 maksettuihin palkkoihin sisältyi vuonna 2005 (26.12. - 31.12.05) kertyneitä pyhä- ja haittatyökorvauksia sosiaalikuluihin yhteensä n. 130 000 euroa. Myös tämä summa on kokonaisuudessaan jaksotettu vuodelle 2006.

Liite 2: Nettoutetut tulot ja menot

Momentin numero ja nimi		Tilinpäätös 2004	Talousarvio 2005 (TA + LTA:t)	Tilinpäätös 2005	Vertailu Tilinpäätös - Talousarvio	Toteutuma %
Momentti	Bruttotulot	0,00	*	0,00		
	Bruttomenot	0,00	*	0,00		
	Nettotulot	0,00	0,00	0,00	0,00	0

Rkosseuraamusvirastolla ei ole nettobudjetoituja tulomäärärahoja

Momentin numero ja nimi		Tilinpäätös 2004	Talousarvio 2005 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2005määrärahojen käyttö		Tilinpäätös 2005	Vertailu Talo- usarvio - Tilin- päätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot					
				Käytetty vuonna 2005	Siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna n	Käyttö vuonna n (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle		
255021	Toiminta- menot (SMR 2 v)	187 437 263,91	*	191 178 937,44		191 178 937,44		6 981 825,07			198 160 762,51		
	Bruttomenot												
	Bruttotulot	-7 034 263,91	*	-7 721 633,89		-7 721 633,89					-7 721 633,89		
	Nettomenot	180 403 000,00	188 939 000,00	183 457 303,55	5 481 696,45	188 939 000,00	0,00	6 981 825,07	195 920 825,07	190 439 128,62	5 481 696,45		

* Tässä saa esittää talousarvion mukaiset bruttotulot ja -menot.

Liite 3: Arviomäärärahojen ylitykset

Rikosseuraamusvirastolla ei varainhoitovuonna ollut arviomäärärahoja käytössään.

Liite 4: Peruutetut siirretyt määrärahat

Pääluokan ja tilijaottelun numero ja nimi. Tilijaottelut eritellään myöntämisyösittain.	Peruutettu	
	Tilijaottelu	Yhteensä
Pääluokka 28		53 964,25
2004		53 964,25
404288024	VEL-perust.kuntoutus ja työhyvinvointi	53 964,25
Pääluokat yhteensä		53 964,25
2003		0,00
2004		53 964,25

Liite 5: Henkilöstökulujen erittely

	2005	2004
Henkilöstökulut (oma henkilöstö)	92 607 738,04	89 371 712,36
Palkat ja palkkiot	90 064 219,19	89 371 712,36
Tulosperusteiset erät	0,00	0,00
Henkilösivukulut (oma henkilöstö)	25 852 165,38	23 208 904,33
Eläkekulut	18 904 108,84	16 305 103,11
Muut henkilösivukulut	6 948 056,54	6 903 801,22
Yhteensä	118 459 903,42	112 580 616,69
Johdon palkat ja palkkiot, josta	2 256 736,84	0,00
- tulosperusteiset erät	0,00	0,00
Luontoisedut ja muut taloudelliset etuudet	0,00	0,00
Johto	5 893,00	0,00
Muu henkilöstö	30 374,43	0,00
Lomapalkkavelka	14 378 003,05	13 843 025,72
Vankipalkat sekä vankien sosiaaliturvamaksut		
	2005	2004
Vankipalkat	3 872 654,32	3 491 162,66
Vankien toimintarahat	463 975,42	488 158,15
Vankien työ- ja käyttörahat	2 552 766,44	2 428 998,61
Vankien sosiaaliturvamaksut	261 076,75	238 248,83
Yhteensä	7 150 472,93	6 646 568,25
Henkilöstökulut yhteensä	99 497 134,22	95 780 031,78
Henkilösivukulut yhteensä	26 113 242,13	23 447 153,16
Yhteensä	125 610 376,35	119 227 184,94

Lomapalkkavelka kasvoi varainhoitovuonna 534 977,33 euroa. Vuoden 2005 eläkekuluihin sisältyy 609 041 euroa vuoden 2004 eläkemaksujen lisämaksua. Vuonna 2004 saatiin vuoden 2003 eläkemaksuista palautusta 1 236 550 euroa.

Liite 6: Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

Omaisuusryhmä	Poisto- menetelmä	Poistoaika vuotta	Vuotuinen poisto % ¹⁾
AINEETTOMET HYÖDYKKEET			
112 Aineettomat oikeudet			
1120 Ostetut atk-ohjelmistot	tasapoisto	3	33,33
1123 Liittymismaksut		3 tai 5	
114 Muut pitkävaikutteiset menot			
1140 Atk-ohjelmat (itse valmistetut)	tasapoisto	3	33,33
AINEELLISET HYÖDYKKEET			
122 Rakennukset			
Kangas- ja muovihallit	tasapoisto	10	10
Kevytrakenteist, lyhytaikaiseen käyttöön tarkoitetut varastot, Puiset, kosteat tilat, Puiset, lyhytaikaiseen käyttöön tarkoitetut ja hyväksytyt asuntolat, koulut ja myymälärakennukset, parakkirakenn. tai vast., jotka on pystytetty kiinteälle perustukselle	tasapoisto	20	5
Kivirakennukset, joissa käsitellään runsaasti syövyttäviä aineita tai joissa on huonosti ilmastoidut, kosteat tilat, Puiset eläinsuojat ja saunarakennukset	tasapoisto	30	3,33
Sekarakenteiset rakennukset, joissa on hyvin ilmastoidut, kosteat tilat. Kevytrakenteiset varastorakennukset. Puiset aidat, ladot- auto- ja kalustosuojat. Puiset Puimalat ja vastaavat.	tasapoisto	40	2,5
Kiviset korjaamot, eläinsuojat, meijerit ja vastaavat. Puiset huvilat ja vastaavat. Omakotitalot.	tasapoisto	50	2
Kiviset autosuojat ja liikerakennukset. Puiset asuin- ja toimistorakennukset. Puiset koulu-, hotelli- ja majoitusrakennukset. Puiset yhdistystalot.	tasapoisto	60	1,67
Kiviset asuin- ja toimistorakennukset. Kiviset koulu- ja sairaalarakennukset. Kiviset hoitolaitokset, virastotalot ja vastaavat. Kiviset hotellirakennukset ja vastaavat.	tasapoisto	80	1,25
Rakennuksiin kiinteästi liittyvät järjestelmät ja rakenteet	tasapoisto	5	20
123 Rakennelmat			
1230 Rakennelmat	tasapoisto	10	10
124 Rakenteet			
1241 Tierakenteet	tasapoisto	10	10
1249 Muut rakenteet	tasapoisto	10	10
125-126 koneet ja laitteet			
1250 Autot	tasapoisto	7	14,28
1251 Laivat ja muut vesikuljetusvälineet	tasapoisto	7	14,28
1253 Raskaat työkoneet	tasapoisto	10	10
1254 Kevyet työkoneet	tasapoisto	10	10
1255 Atk-laitteet ja niiden oheislaitteet	tasapoisto	5	20
1256 Toimistokoneet ja laitteet	tasapoisto	5	20
1257 Puhelinkeskukset ja muut viestintälaitteet	tasapoisto	5	20
1258 Audiovisuaaliset koneet ja laitteet	tasapoisto	10	10
1259 Laboratoriolaitteet	tasapoisto	20	5
- raskaat koneet ja laitteet	tasapoisto	10	10
- kevyet koneet ja laitteet	tasapoisto	5	20
1269 Muut koneet ja laitteet			
- raskaat koneet ja laitteet	tasapoisto	10	10
- kevyet koneet ja laitteet	tasapoisto	20	5
127 Kalusteet			
1270 Toimistokalusteet	tasapoisto	10	10
1279 Muut kalusteet	tasapoisto	10	10
130 Käyttöomaisuusarvopaperit			
		ei poistoaikaa	

Tiliviraston vuonna 2002 vahvistettu poistosuunnitelma ei ole muuttunut varanhoidovuoden aikana.

Liite 7: Kansallis- ja käyttöomaisuuden ja muiden pitkävaikutteisten menojen poistot

Kansallisomaisuus					Yhteensä
	102 Rakennukset	109 Keskeneräisen kansallisuusomaisuus	...	...	
Hankintameno 1.1.n	1 102 795,57	229 462,24	0,00	0,00	1 332 257,81
Lisäykset	430 850,01	1 956 400,54	0,00	0,00	2 387 250,55
Vähennykset	78 189,96	1 751 124,35	0,00	0,00	1 829 314,31
Hankintameno 31.12.n	1 455 455,62	434 738,43	0,00	0,00	1 890 194,05
Kertyneet poistot 1.1.n	1 102 795,57	0,00	0,00	0,00	1 102 795,57
Vähennysten kertyneet poistot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	352 660,05	0,00	0,00	0,00	352 660,05
Tilikauden arvonalennukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kertyneet poistot 31.12.n	1 455 455,62	0,00	0,00	0,00	1 455 455,62
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.n	0,00	434 738,43	0,00	0,00	434 738,43
Aineettomat hyödykkeet					Yhteensä
	112 Aineettomat oikeudet	114 Muut pitkävaikutteiset menot hank.	119 Ennakkomaksut ja keskener.		
Hankintameno 1.1.n	768 458,75	984 840,79	0,00	0,00	1 753 299,54
Lisäykset	30 717,00	0,00	3 376 747,23	0,00	3 407 464,23
Vähennykset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Hankintameno 31.12.n	799 175,75	984 840,79	3 376 747,23	0,00	5 160 763,77
Kertyneet poistot 1.1.n	579 083,75	984 840,79	0,00	0,00	1 563 924,54
Vähennysten kertyneet poistot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	106 353,00	0,00	0,00	0,00	106 353,00
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Tilikauden arvonalennukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kertyneet poistot 31.12.n	685 436,75	984 840,79	0,00	0,00	1 670 277,54
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.n	113 739,00	0,00	3 376 747,23	0,00	3 490 486,23

	Aineelliset hyödykkeet					Yhteensä	
	122 Rakennukset	123 Rakennelmat	124 Muut raken- teet	125 -127 Koneet ja laitteet	129 Keskener. ain. om		
Hankintameno 1.1.n	7 614 833,83	58 267,57	4 720 648,99	24 288 219,18	2 130 543,39	38 812 512,96	
Lisäykset	455 610,23	12 932,87	66 205,24	2 160 768,00	338 933,86	3 034 450,20	
Vähennykset	6 188,00	9 984,87	0,00	521 601,00	2 124 920,39	2 662 694,26	
Hankintameno 31.12.n	8 064 256,06	61 215,57	4 786 854,23	25 927 386,18	344 556,86	39 184 268,90	
Kertyneet poistot 1.1.n	7 053 893,83	20 180,57	3 810 322,99	15 282 839,18		26 167 236,57	
Vähennysten kertyneet poistot	0,00	0,00	0,00	325 085,00		325 085,00	
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	32 811,00	6 081,00	117 248,00	2 463 762,00		2 619 902,00	
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	282 822,23	0,00	0,00	52 136,00	174 643,87	509 602,10	
Tilikauden arvonalennukset	0,00	0,00	15 496,24	0,00		15 496,24	
Kertyneet poistot 31.12.n	7 369 527,06	26 261,57	3 943 067,23	17 473 652,18		28 812 508,04	
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00	
Kirjanpitoarvo 31.12.n	694 729,00	34 954,00	843 787,00	8 453 734,00	169 912,99	10 197 116,99	

	Käyttöomaisuusarvopaperit					Yhteensä	
	130 Käyttöomaisuusarvopaperit						
Hankintameno 1.1.n	59 595,00	0,00	0,00	0,00		59 595,00	
Lisäykset	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00	
Vähennykset	2 967,00	0,00	0,00	0,00		2 967,00	
Hankintameno 31.12.n	56 628,00	0,00	0,00	0,00		56 628,00	
Kertyneet poistot 1.1.n	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00	
Vähennysten kertyneet poistot	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00	
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00	
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00	
Tilikauden arvonalennukset	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00	
Kertyneet poistot 31.12.n	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00	
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00	
Kirjanpitoarvo 31.12.n	56 628,00	0,00	0,00	0,00		56 628,00	

Liite 8: Rahoitustuotot ja -kulut

Rahoitustuotot	2005	2004	Muutos
Korot euromääräisistä saamisista	791,38	551,43	239,95
Korot valuuttamääräisistä saamisista	0,00	0,00	0,00
Emissio-, pääoma- ja kurssierot saamisista	0,00	0,00	0,00
Osingot	2635,85	4 000,04	-1 364,19
Liikelaitosten voiton tuloutukset	0,00	0,00	0,00
Muut rahoitustuotot	0,00	0,00	0,00
Rahoitustuotot yhteensä	3427,23	4551,47	-1124,24

Rahoituskulut	2005	2004	Muutos
Korot euromääräisistä veloista	1 391,95	4 632,35	-3 240,40
Korot valuuttamääräisistä veloista	0,00	0,00	0,00
Emissio-, pääoma- ja kurssierot veloista	0,00	0,00	0,00
SWAP-maksut veloista	0,00	0,00	0,00
Sijoitusten ja lainasaamisten tileistäpoistot	0,00	0,00	0,00
Muut rahoituskulut	0,00	20,00	-20,00
Rahoituskulut yhteensä	1 391,95	4 652,35	-3 260,40

Netto	2 035,28	-100,88	2 136,16
--------------	-----------------	----------------	-----------------

Liite 9: Talousarvioletaloudesta annetut lainat

Rikosseuraamusvirasto ei varainhoitovuosina 2004 ja 2005 ole myöntänyt lainoja.

Liite 10: Arvopaperit ja muut oman pääoman ehtoiset sijoitukset

Käyttö- ja rahoitusomaisuusarvopaperit

	Kappalemäärä	Markkina-arvo	31.12.2005				31.12.2004	
			Kirjanpitoarvo	Omis-tusosuus %	Myynti-oikeuksi-en alaraja %	Saadut osingot	Markkina-arvo	Kirjanpitoarvo
Julkisesti noteeratut osakkeet ja osuudet	22,00	6 229,74	10 023,00	0,0	0,0	615,00	0,00	10 023,00
Kuopion Puhelin Oyj	9	5 097,06	3 636,00			405,00		3 636,00
Kuopion Puhelin Oyj	2	1 132,68	614,00			90,00		614,00
Mikkelin Puhelin Oyj	7		3 416,00					3 416,00
Mikkelin Puhelin Oyj	4		2 357,00					2 357,00
Julkisesti noteeraamattomat osakkeet ja osuudet	200		46 605,00	0,00	0,00	2 020,85		49 572,00
Joensuun seudun Puhelin	18		3 024,00					3 024,00
Pohjois-Hämeen Puhelin Oy, A-sarja ja B-sarja	120		3 496,00					3 496,00
Pirkamman Luomutuottajat Oy	1		168,00					168,00
Vaasan läänin Puhelin Oy	11		4 807,00			396,00		4 807,00
Lihakunta/ Kuopio	4		1 269,00			374,19		1 269,00
Osuuskunta Sataluomu, Pori	1		168,00					168,00
Elix Oil Oy, Somero	12		2 018,00					2 018,00
Osuuskunta Jalostuspalvelu	1		200,00					200,00
Osuuskunta Lihakunta	1		2 467,00					2 467,00
Osuuskunta Pohjolan Maito	1		17 858,00			179,66		17 858,00
Forssan Seudun Puhelin Oy	2		561,00			140,00		561,00
TikkaCom Oy Joensuu	6		0,00			480,00		2 967,00
Kajaanin Puhelinosuuskunta	3		1 524,00					1 524,00
Kymen Puhelin Oy	4		1 097,00			160,00		1 097,00
Lohjan Puhelin Oy	3		2 307,00			75,00		2 307,00
Kokkolan Puhelin Oy	3		1 588,00					1 588,00
Savonlinnan Puhelinyhdistys	3		1 766,00			72,00		1 766,00
Auria Turun Puhelin Oy	2		168,00					168,00
Vaasan läänin Puhelin Oy	4		2 119,00			144,00		2 119,00
Kaikki yhteensä			56 628,00			2 635,85		59 595,00

Muut oman pääoman ehtoiset sijoitukset

	Kirjanpitoarvo 31.12.2005	Kirjanpitoarvo 31.12.2004
Liikelaitos	0,00	0,00
- Peruspääoma	0,00	0,00
- Muu oma pääoma	0,00	0,00
...		
Muut oman pääoman ehtoiset sijoitukset	0,00	0,00
...		
Yhteensä	0,00	0,00

Liite 11: Taseen rahoituserät ja velat

31.12.2005	Vaihtuvakorkoiset			Kiinteäkorkoiset			Yhteensä
	Alle	1 - 5	Yli	Alle	1 - 5	Yli	
	1 vuosi	vuotta	5 vuotta	1 vuosi	vuotta	5 vuotta	
Vastaavien rahoituserät							
Annetut euromääräiset velkakirjalainat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Euromääräisten joukkovelkakirjalainojen ostot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut pitkäaikaiset euromääräiset sijoitukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Euromääräiset lainasaamiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut euromääräiset sijoitukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut valuuttamääräiset sijoitukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut lyhytaikaiset euromääräiset sijoitukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Rahat, pankkisaamiset ja muut rahoitusvarat	85 671,58	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	85 671,58	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

31.12.n	Vaihtuvakorkoiset			Kiinteäkorkoiset			Yhteensä
	Alle	1 - 5	Yli	Alle	1 - 5	Yli	
	1 vuosi	vuotta	5 vuotta	1 vuosi	vuotta	5 vuotta	
Vastattavien rahoituserät							
Otetut euromääräiset lainat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Otetut valuuttamääräiset lainat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Lainat talousarvion ulkopuolella olevilta valtion rahastoilta	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut pitkäaikaiset velat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Seuraavana tilikautena maksettavat lyhennykset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Lyhytaikaiset euromääräiset lainat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Lyhytaikaiset valuuttamääräiset lainat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion hoitoon jätetyt vieraat varat	463 150,42	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Yhteensä	463 150,42	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Liite 12: Valtion takaukset ja -takuut sekä muut vastuut

Rikosseuraamusvirasto ei ole myöntänyt takauksia tai takuita. Alla on esitetty Rikosseuraamusviraston pitkäaikaiset vastuusitoumukset.

Vastuusitoumukset

€ tai sanallinen selitys	Muutos		
	31.12.2005	31.12.2004	2005- 2004
Kansainvälisille rahoituslaitoksille annetut sitoumukset	0,00	0,00	0,00
Vastuut vahinko- ja vakuutuskorvauksista	0,00	0,00	0,00
Liikelaitoksiin liittyvät sitoumukset	0,00	0,00	0,00
Muut vastuut: Pelson vankilan alueella olevan VAPO:n turvekentän metsityssitoumus	200 000,00	200 000,00	0,00
Yhteensä	200 000,00	200 000,00	0,00

Rikosseuraamusvirastolla ei ole merkittäviä monivuotisia sopimusvastuita.

Liite 13: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Rikosseuraamusvirastolla ei ole liitteellä ilmoitettavia rahastoituja varoja.

Liite 14: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Rikosseuraamusvirastolla ei ole liitteellä ilmoitettavia rahastoituja varoja.

Liite 15: Velan muutokset

Rikosseuraamusvirastolla ei ole liitteellä ilmoitettavia lainoja.

Liite 16: Velan maturiteettijakauma ja duraatio

Rikosseuraamusvirastolla ei ole mitään ilmoitettavaa tällä liitteellä.

Liite 17: Muut oikeiden ja riittävien tietojen vaatimuksen edellyttämät tiedot

Suunnitelmasta poikkeaviin poistoihin sisältyy valtionhallinnon ulkopuolisille tehtyjen työsiirtolaitosten arvoa n. 824 000 euroa.

Varainhoitovuodelta 2004 Rikosseuraamusvirasto joutui maksamaan eläkemaksun lisämaksua 609 000 euroa. Vuodelta 2005 Rikosseuraamusvirasto arvion mukaan joutuu maksamaan vuoden 2006 lisämaksua 720 000 euroa.

Taseen vastaaviin Aineellisiin hyödykkeisiin kohtaan Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat on vuosina 2002 - 2004 aktivoitu valmisteilla olevan vankitietojärjestelmän valmistusmenoja yhteensä 1 770 263,20 euroa. Koska kyseessä on aineettomaan käyttöomaisuuteen kuuluvasta investoinnista muutettiin kirjauskäytäntöä vuonna 2005 siten, että vuoden 2005 valmistusmenot aktivoitiin aineettomien hyödykkeiden ryhmään kohtaan Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat. Vuoden 2005 aktivoidut menot olivat 3 376 747,23 euroa. Vuoden 2005 tilinpäätökseen ei aiempien vuosien aktivointeja vertailutietona korjattu. Alla on esitetty oikaistut taseen luvut Aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä:

	31.12.2005	31.12.2004
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET		
Aineettomat oikeudet	113 739,00	189 375,00
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	5 147 010,43	1 770 263,20
Yhteensä	5 260 749,43	1 959 638,20
AINEELLISET HYÖDYKKEET		
Rakennukset	694 729,00	560 940,00
Rakennelmat	34 954,00	38 087,00
Rakenteet	843 787,00	910 326,00
Koneet ja laitteet	8 212 158,00	8 768 443,00
Kalusteet	241 576,00	236 937,00
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	169 912,99	360 280,19
Yhteensä	10 197 116,99	10 875 013,19

3.3 Tilinpäätöslaskelmien tarkastelu

3.3.1 Tuotto- ja kululaskelman analyysi

Toiminnan tuotot olivat 18,7 milj. euroa, jossa oli edelliseen vuoteen verrattuna kasvua 0,9 milj. euroa. Tuotot sisälsivät maksullisen toiminnan tuottoja 12,8 milj. euroa, vuokria ja käyttökorvauksia 2,1 milj. euroa ja muun toiminnan tuottoja 3,8 milj. euroa. Maksullisen toiminnan tuotot kasvoivat 3,3 %. Kasvu johtui kanttiinimyyntin lisääntymisestä. Muun toiminnan tuotot kasvoivat 14 %. Kasvu johtui koneiden ja laitteiden myyntivoittojen kasvusta ja maataloustukien kasvusta.

Toiminnan kulut olivat yhteensä 202,5 milj. euroa, jossa on vuoteen 2004 verrattuna lisäystä n. 10 milj. euroa (5,2 %).

Merkittävin kuluerä olivat henkilöstökulut 125,6 milj. euroa. Niiden osuus toiminnan kuluista oli 62 % kuten kahtena edellisenäkin vuonna. Henkilöstökuluihin sisältyi vankipalkkoja, vankien toimintarahoja sekä vankien työ- ja käyttörahoja sivukuluineen 7,2 milj. euroa, 0,5 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2004.

Varsinaisia henkilöstökuluja toteutui 118,5 milj. euroa, 5,9 milj. euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. 5,2 %:n kasvua selittävät yleiskorotukset, palkallisen henkilötyövuosimäärän nousu, eläkemaksujen kasvu sekä uuden palkkausjärjestelmän käyttöönotto. Palkallista henkilötyötä toteutui 3 204 htv, mikä oli 20 htv enemmän kuin vuonna 2004. Eläkemaksujen kasvu johtuu siitä, että vuonna 2004 saatiin eläkemaksujen palautusta 1,2 milj. euroa ja vuonna 2005 jouduttiin maksamaan vuodesta 2004 aiheutuneita eläkemaksuja 0,6 milj. euroa.

Tilikauden ostot olivat 28,9 milj. euroa, jossa oli lisäystä 2,1 milj. euroa (7,8 %). Eniten kasvoivat elintarvikehankinnat, rakennusmateriaalin ostot, sähkö- ja lämmitysenergian ostot sekä kanttiinimyyntilöiden tavarahankinnat. Näissä kuluerissä menojen kasvu oli yhteensä n. 1,5 milj. euroa (n. 10 %).

Vuokriin kului 27,1 milj. euroa, 2,7 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2004. Vuokrien osuus toiminnan kuluista oli 13,4 % eli vuokrien osuus toiminnan menoista pysyi suurin piirtein vuoden 2004 tasolla. Toimitilojen vuokrien osuus vuokramenoista oli 22,9 milj. euroa, jossa nousua edelliseen vuoteen oli n. 1,6 milj. euroa (7,5 %). Toimitilojen vuokrista Senaattikiinteistölle maksettavien pääomavuokrien osuus oli 21,8. Senaattikiinteistölle maksettavien toimitilojen pääomavuokrien kasvu oli 1,5 milj. euroa (7,4%).

Palvelujen ostoissa (17,0 milj. euroa) oli kasvua 7,9 %. Suurimpia eriä olivat puhelin-tietoliikenne- ja atk-kulut (3,0 milj. euroa) sekä terveystalveluiden ostot (2,8 milj. euroa). Ensin mainitussa kuluerässä kasvua oli n. 1,4 milj. euroa eli lähes 90 %. Menojen kasvu aiheutui vankitietojärjestelmän rakentamisesta sekä taloushallinnon palvelukeskuksen käynnistämiseen liittyvistä konsultointipalveluiden ostoista. Henkilökunnan määrään ja vankimäärään suhteutetut terveystalveluiden hankintamenot kasvoivat n. 18 %. Vastavasti erilaiset rakentamismenot alenivat vuodesta 2004 0,9 milj. euroa (-43,3 %).

Muut kulut olivat 3,3 milj. euroa, josta matkakulujen osuus oli 2,0 milj. euroa. Muiden kulujen kasvu johtui matkakulujen kasvusta 0,3 milj. eurolla (20%). Noin 2/3 matkakulujen kasvusta johtui päivärahamenojen noususta.

Työsiirtolatoiminnan lievän vähenemisen vuoksi valmistus omaan käyttöön jäi 4,7 milj. euroon (-13 %).

Poistojen n. 2,5 milj. euron alenemisesta 2,3 milj. euroa johtui muille kuin valtionhallinnon organisaatioille tehtyjen työsiirtolaitöiden vähenemisestä. Oman käyttöomaisuuden poistot alenivat n. 0,2 milj. euroa.

Sisäiset kulut sisältävät Oikeushallinnon tietotekniikkakeskukselle palvelusopimuksen perusteella maksettavat kulut. Sisäiset kulut lisääntyivät 0,2 milj. euroa (15 %).

Kulujäämänä vuodelta 2005 oli 195,9 milj. euroa. Kulujäämä kasvoi 10,2 milj. euroa (5,5 %) vuoden 2004 tasosta. Koska Rikosseuraamusviraston tuotot, verotulot mukaan luetuna, ovat vain n. 15 % kokonaiskuluista, vastaa kulujäämän muutos kokonaiskulujen muutosta.

3.3.2 Taseen analyysi

Taseen loppusumma oli 21,5 milj. euroa, missä on vuoteen 2004 verrattuna kasvua, 0,8 milj. euroa (4 %).

Käyttöomaisuus ja muut pitkävaikutteiset menot olivat 12,9 milj. euroa, mikä on 0,4 milj. euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna. Käyttöomaisuuden ja muiden pitkäaikaisen sijoitusten nettokasvu vuonna 2005 oli 0,8 milj. euroa. Vuonna 2003 alkanut vankitietojärjestelmän valmistelutyö jatkui edelleen varainhoitovuonna. Vuonna 2005 aktivoitiin järjestelmän valmistamismenoja 3,3 milj. euroa. Kaikkiaan keskeneräisen vankitietojärjestelmän aktivoitu hankintainmeno on nyt 5,1 milj. euroa. Aineellisen käyttöomaisuuden tasearvo aleni 0,6 milj. euroa.

Vaihto-omaisuuden arvo oli vuoden lopussa 5,7 milj. euroa. Suurin osa vaihto-omaisuudesta on erilaisia raaka-aineita ja tarvikkeita (2 milj. euroa) ja itse valmistettuja myytäviksi tarkoitettuja tuotteita (2,1 milj. euroa). Vaihto-omaisuuden arvossa ei vuosina 2004 ja 2005 tapahtunut olennaisia muutoksia. Myyntisaamisten määrä oli 0,8 milj. euroa. Edelliseen vuoteen verrattuna myyntisaamiset olivat alentuneet 0,2 milj. euroa ja myyntisaamisten kiertoaika oli lyhentynyt 20 päivästä 16 päivään. Siirtosaamisista (0,7 milj. euroa) noin puolet muodostuu EU:n rahoittamien hankkeiden maksusuussaamisista. Lopusta huomattavan osan muodostavat vuodelle 2006 maksettavaksi siirtyneet vuodelle 2005 kuuluvat maataloustuet. Rahoitusomaisuus muodostui käteisvaroista (86 000 €).

Vieras pääoma lisääntyi 1,2 milj. euroa. Valtion hoitoon jätetyt vieraat varat koostuvat vankien rahavaroista ja vankien diakoniavaroista. Ostovelkojen määrä (5,6 milj. euroa) kasvoi 0,5 milj. euroa ja siirtovelkojen (14 milj. euroa) 0,6 milj. euroa. Siirtovelkoista lomapalkkavelan osuus on 14,4 milj. euroa (kasvua 0,5 milj. euroa). Tilivirastojen väliset tilitykset sisältävät joulukuun palkanmaksuun liittyvät ennakonpidätykset, sosiaaliturvamaksut ja tapaturmavakuutusmaksut. Edelleen tilitettävät erät sisältävät joulukuuta koskevat eläke-, työttömyysvakuutus- ja jäsenmaksut sekä suoriteperusteisesti kirjatut maksumattomat joulukuun palkat.

3.3.3 Talousarvion toteutumalaskelman analyysi

Tulo- ja menokertymiä on analysoitu edellä jaksoissa 3.3.1 ja 3.3.2. Siirtomäärärahojen peruutus johtui siitä, että Valtiokonttorin vuonna 2005 vuoden 2004 määrärahoista myöntämää työhyvinvoinnin kehittämisrahaa ei pystytty määräajassa käyttämään. Toimintamenomomentin seuraavalle vuodelle siirtyneiden määrärahojen määrä väheni n. 1,5 milj. euroa. Seuraavalle vuodelle siirtyneiden määrärahojen osuus käytettävissä olevista määrärahoista oli 2,8 %.

Avolaitostöiden määrärahoja ei varainhoitovuonna pystytty täysimääräisesti hyödyntämään. Seuraavalle vuodelle siirtyneiden määrärahojen osuus käytettävissä olevista määrärahoista oli 25,8 %.

4. Sisäinen valvonta

Rikosseuraamusviraston sisäisen valvonnan järjestelyistä ja menettelyistä on talousarvioasetuksen 69-69 b §:n nojalla määrätty tiliviraston taloussäännössä. Sen mukaan virastojen ja laitosten johto ja muut toiminnoista ja tavoitteiden saavuttamisesta vastaavat ovat vastuussa sisäisen valvonnan järjestämisestä, asianmukaisuudesta ja riittävydestä sekä riskien arvioinnista ja niihin vastaamisesta. Johdon tukena hallinnonalan sisäisen valvonnan toimivuuden arvioinnissa on kansliapäällikön alaisuudessa toimiva sisäinen tarkastus, jonka tehtävistä on määrätty sisäisen tarkastuksen ohjesäännössä.

Vankeinhoitolaitoksessa on valmistauduttu 1.10.2006 voimaan tulevan uuden lainsäädännön ja sen toteuttamista tukevan organisaation ja toimintatapojen muutoksiin. Lisäksi meneillään on myös muita, mm. palvelujen laadun ja tuloksellisuusraportoinnin kehittämiseen tähtäviä hankkeita sekä hallinnonalan tuottavuusohjelmaan liittyvien hankkeiden läpivienti.

Muutosten hallinta on tilivirastolle ja sen sisäiselle valvonnalle suurin lähivuosien haaste. Vankeinhoitolaitoksen kireä määrärahakehys ja jatkuva lisäbudjettien varaan perustuva toiminnan rahoitus ovat vaikeuttaneet toimintojen suunnittelua ja aidon tulosohjauksen toteuttamista. Näistä syistä myös sisäisen valvonnan toimivuuden arviointiin on liittynyt erityisiä haasteita.

Tiliviraston sisäisen valvonnan asianmukaisuutta ja riittävyttä on arvioitu käyttäen pohjana valtiovarain controller-toiminnon antamaa suositusviitekehikkoa (Valtion viraston ja laitoksen sekä rahaston sisäinen valvonta ja riskienhallinta; Valtionhallinnon hyvä käytäntö ja sen toteutumisen arviointi). Arvio on laadittu koko tiliviraston osalta asiantuntija-arviona. Arvioinnissa on hyödynnetty Rikosseuraamusvirastossa syksyllä 2005 käynnistetyssä strategiatyössä esille tulleita näkökohtia ja kehittämistarpeita. Arvioinnissa on otettu huomioon myös ulkoisen tarkastuksen ja sisäisen tarkastuksen havainnot.

Arvion perusteella sisäisen valvonnan menettelyt täyttävät tyydyttävästi sisäiselle valvonnalle talousarvioasetuksessa säädetyt laillisuusvaatimukset, tiliviraston ja sen vastuulla olevien varojen turvaamisen sekä tulostavuuksien toteutumisen. Laskentajärjestelmät tuottavat olennaisilta osin johtamisen ja ulkoisen ohjauksen edellyttämät oikeat ja riittävät tiedot tiliviraston toiminnasta ja taloudesta. Sisäiselle valvonnalle ja riskienhallinnalle asetettujen tavoitteiden toteutumisen kannalta menettelyissä on havaittu kehittämistarpeita, joiden johdosta ryhdytään seuraaviin toimenpiteisiin:

- Varmistetaan talous- ja henkilöstöhallinnon tukitehtävien uudistamiselle asetettujen tavoitteiden toteutuminen ja uusien toimintatapojen toimivuus. Kehittämisessä huomioidaan sekä tukipalveluhankkeen että vankeinhoitolaitoksen organisaatiouudistuksen edellyttämät muutostarpeet. Talous- ja henkilöstöhallinnon sisäiset määräykset ja ohjeet päivitetään sekä vastuutetaan niiden jatkuva ajantasallapito, niitä koskeva tiedotus ja valvontamenettelyt.
- Kehitetään vankeinhoitolaitoksen toiminnan ja talouden ohjaus- ja johtamisjärjestelmiä vastaamaan vankeinhoitolaitoksen uudistuvia rakenteita ja toimintatapoja. Täsmennetään myös henkilöstön tehtäväjako, vastuut ja valtuudet osana toteutettavaa uudistusta.
- Valmistellaan hallinnonalan sisäisen valvonnan yhteistyöryhmän ehdotuksen pohjalta rikosseuraamusalan kattava suunnitelma ja toteuttamisohjelma sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan menettelyjen pitkäjänteistä kehittämistä varten.

5. Allekirjoitukset

Tilinpäätös on hyväksytty Helsingissä 15.3.2006

Esa Vesterbacka
Rikosseuraamusviraston päällikkö

Liite 1: Kustannusvastaavuuslaskelmat

Perusteet maksullisuudelle

Oikeusministeriön asetus oikeusministeriön ja eräiden hallinnonalalla toimivien viranomaisten suoritteista perittävistä maksuista (1348/2003) annettiin 30.12.2003. Asetus tuli voimaan 1.1.2004 ja on voimassa 31.12.2006 asti.

Asetuksen 3 §:ssä on säädetty, että liiketaloudellisia suoritteita ovat

- Vankien toiminnoissa tuotetut suoritteet
- Vankeinhoitolaitoksen sairaaloissa suoritettavat mielentilatutkimukset
- Ateriakorvaukset Vankeinhoitolaitoksen henkilöstöltä ja vierailijoilta (korvausta ei peritä ruoasta ja majoituksesta vangin omaiselta tai muulta läheiseltä ihmiseltä silloin, kun laitoksessa käynti liittyy vangin rangaistusajan käyttöä koskevan yksilöllisen suunnitelman toteutukseen – Rikosseuraamusvirasto päättää maksuttomuuden tarkemmista perusteista).

Asetuksen 4 §:ssä säädetään hinnoittelusta laitostuotoissa:

- Vankeinhoitolaitoksen laitostuotoissa peritään tuotteista niiden hankintahinta lisättynä rahti- ja muilla vastaavilla menoilla. Vaihtoehtoisesti voidaan käyttää hankintahintojen perusteella vahvistettua vakiohintaa. Jos viranomaisella on vahvistanut tuotteen myyntihinnan, peritään tämä hinta.

30.11.2001 annetussa oikeusministeriön ja eräiden hallinnonalan virastojen suoritteiden maksuja koskevassa asetuksessa (1159/2001) Vankeinhoitolaitoksen henkilöstön palvelussuhdeasunnot luettiin liiketaloudelliseksi suoritteeksi. Voimassa olevassa asetuksessa palvelussuhdeasuntoja ei enää mainita.

Vankeinhoitoasetuksen 74 §:n mukaan avolaitoksessa työskentelevältä vangilta peritään korvaus ylläpitokustannuksista oikeusministeriön vahvistamien perusteiden mukaisesti.

Kustannusvastaavuuslaskelman erät

Kustannusvastaavuuslaskelmat on laadittu Valtiokonttorin 21.10.2003 antaman määräyksen mukaan.

Kustannusvastaavuuslaskelma esitetään työtoiminnasta, laitostuotoista ja palvelussuhdeasunnoista. Mielentilatutkimuksista, henkilöstöltä ja vierailijoilta perittävistä aterikorvauksista sekä vangeilta perittävistä ruoka- ja ylläpitokorvauksista esitetään tiedot kertyneistä tuotoista.

Työtoiminnan henkilöstökustannukset lasketaan siten, että myynnin ja markkinoinnin henkilöstökustannukset huomioidaan kokonaisuudessaan ja tuotannollisen työn henkilöstökustannuksista huomioidaan 50 %. Valmentavan työn henkilöstökustannukset katsotaan vankeinhoidollisiksi kustannuksiksi, ei maksullisesta toiminnasta aiheutuviksi.

Vankipalkat, vankien toimintarahat, vankien työ- ja käyttörahat sekä vankien sosiaaliturvamaksut sisältyvät erään Muut erilliskustannukset.

Työtoimintojen erilliskustannuksia korjataan erällä VHL:n sisäinen käyttö, sillä tuotannon menoihin sisältyy myös sellaisia menoja, joita vastaava tuotanto jää Vankeinhoitolaitoksen käyttöön eikä ulkoisia tuloja siten kerry.

Työtoiminnan tukitoimintojen kustannuksiksi lasketaan työtoiminnalle vyörytetty osuus toimitilavuokrista, kiinteistöjen käyttö- ja kunnossapitomenoista sekä hallintokuluista. Laitosmyymälöiden tukitoimintojen kustannuksia ovat toiminnolle vyörytetyt hallinnon kulut. Palvelussuhdeasuntojen tukitoimintojen kustannuksiksi lasketaan 10 % saaduista vuokrista ja käyttökorvauksista.

Korot on laskettu käyttäen nimelliskorkoa ja alkuperäistä hankintahintaa.

Maksullisessa työtoiminnassa kertyi ulkoisia tuloja 9,3 milj. euroa. Tuloista yli kolmasosa oli peräisin elinkeinoeläimältä ja yli viidesosa suoraan kotitalouksilta. Tuloista 40 % kertyi myynnistä valtion virastoille ja laitoksilta sekä maataloustukina. Työaloittaisesti tarkasteltuna tuloista $\frac{3}{4}$ kertyi puu- ja metallialalta, kilpitöistä ja maataloudesta.

Maksullisen työtoiminnan myyntikatteen muodossa laskettu tulos oli 2,5 milj. euroa, mikä oli noin 300 000 euroa korkeampi kuin edellisenä vuonna. Tuloslaskelmassa olivat mukana myös sisäiset tulot ja kustannukset. Vankeinhoitolaitoksen käyttöön jäi tuotannosta 1,6 milj. euron edestä tuotteita (esim. sellikalusteita tai vankivaatteita) tai palveluja (esim. vankivaatteiden pesu).

Maksulliseen työtoimintaan kertyi vankipäivä 680 vankityövuoden edestä (edellisenä vuotena 681). Veronalaista avolaitospalkkaa maksettiin maksullisessa työtoiminnassa arviolta keskimäärin 161 vangille päivittäin. Lisäksi maksullisessa työtoiminnassa toteutettiin oppisopimuskoulutusta.

Kustannusvastaavuuslaskelmat

Työtoiminnan kustannusvastaavuus t€	Toteuma 2004	Toteuma 2005	Vert. 2005/2004
TUOTOT			
Maksullisen toiminnan tuotot			
- maksullisen toiminnan myyntituotot	7 853	7 757	-1 %
- maksullisen toiminnan muut tuotot	1 234	1 500	22 %
Tuotot yhteensä	9 087	9 257	2 %
KUSTANNUKSET			
Maksullisen toiminnan erilliskustannukset			
- aineet, tarvikkeet ja tavarat	5 189	5 085	-2 %
- henkilöstökustannukset	2 436	2 523	4 %
- vuokrat	91	95	4 %
- palvelujen ostot	947	972	3 %
- muut erilliskustannukset	2 192	2 211	1 %
- VHL:n sisäinen käyttö	-1 635	-1 616	-1 %
Erilliskustannukset yhteensä	9 220	9 270	1 %
KÄYTTÖJÄÄMÄ	-133	-13	-90 %
Maksullisen toiminnan osuus yhteiskustannuksista			
- tukitoimintojen kustannukset	5 259	5 433	3 %
- poistot	846	807	-5 %
- korot	281	226	-20 %
- muut yhteiskustannukset	0	0	
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	6 386	6 466	1 %
Kokonaiskustannukset yhteensä	15 606	15 736	1 %
YLIJÄÄMÄ (+) / ALIJÄÄMÄ (-)	-6 519	-6 479	-1 %
Käytetty MPL 7.1 §:n mukainen hintatuki	4 926	5 095	3 %
YLIJÄÄMÄ (+) / ALIJÄÄMÄ (-) HINTATUEN JÄLKEEN	-1 593	-1 384	13 %
Käytettävissä ollut MPL 7.1 §:n mukainen hintatuki	4 950	5 700	15 %

Työllisyysvaroin palkatun henkilöstön henkilöstökustannukset olivat 138 t€ vuonna 2004 ja 72 t€ vuonna 2005. Muiden tuottojen kasvu selittyy maatalouteen saatujen erilaisten tukien kasvusta. Kokonaiskustannusten määrässä ei ole tapahtunut oleellisia muutoksia vuoteen 2004 verrattuna.

Laitosmyymälöiden kustannusvastaavuus t€	Toteuma 2004	Toteuma 2005	Vert. 2005/2004
TUOTOT			
Maksullisen toiminnan tuotot			
- maksullisen toiminnan myyntituotot	4 200	4 620	10 %
- maksullisen toiminnan muut tuotot	7	9	29 %
Tuotot yhteensä	4 207	4 629	10 %

KUSTANNUKSET			
Maksullisen toiminnan erilliskustannukset			
- aineet, tarvikkeet ja tavarat	4 012	4 362	9 %
- henkilöstökustannukset	517	548	6 %
- vuokrat	0	0	
- palvelujen ostot	5	10	100 %
- muut erilliskustannukset	14	27	93 %
Erilliskustannukset yhteensä	4 548	4 947	9 %
KÄYTTÖJÄÄMÄ	-341	-318	7 %
Maksullisen toiminnan osuus yhteiskustannuksista			
- tukitoimintojen kustannukset	39	49	26 %
- poistot	33	4	-88 %
- korot	10	8	-20 %
- muut yhteiskustannukset	0	0	
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	82	61	-26 %
Kokonaiskustannukset yhteensä	4 630	5 008	8 %
YLIJÄÄMÄ (+) / ALIJÄÄMÄ (-)	-423	-379	-10 %
Käytetty MPL 7.1 §:n mukainen hintatuki	0	0	
YLIJÄÄMÄ (+) / ALIJÄÄMÄ (-) HINTATUEN JÄLKEEN	-423	-379	-10 %
Käytettävissä ollut MPL 7.1 §:n mukainen hintatuki	0	0	

Palvelussuhdeasuntojen kustannusvas- taavuus t€	Toteuma Toteuma Vert.		
	2004	2005	2005/2004
TUOTOT			
Maksullisen toiminnan tuotot			
- maksullisen toiminnan myyntituotot	0	0	
- maksullisen toiminnan muut tuotot	1 970	1 959	-1 %
Tuotot yhteensä	1 970	1 959	-1 %
KUSTANNUKSET			
Maksullisen toiminnan erilliskustannukset			
- aineet, tarvikkeet ja tavarat	773	778	1 %
- henkilöstökustannukset	163	141	-13 %
- vuokrat	2 458	2 455	
- palvelujen ostot	227	117	-48 %
- muut erilliskustannukset	111	166	50 %
Erilliskustannukset yhteensä	3 732	3 657	-2 %
KÄYTTÖJÄÄMÄ	-1 762	-1 698	4 %
Maksullisen toiminnan osuus yhteiskustan- nuksista			
- tukitoimintojen kustannukset	197	196	-1 %
- poistot	2	2	0 %
- korot	1	1	0 %
- muut yhteiskustannukset	0	0	
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	200	199	-1 %
Kokonaiskustannukset yhteensä	3 932	3 856	-2 %
YLIJÄÄMÄ (+) / ALIJÄÄMÄ (-)	-1 962	-1 897	-3 %
Käytetty eduskunnan päättämää vuokrien alentamistukea	1 738	1 656	-5 %
YLIJÄÄMÄ (+) / ALIJÄÄMÄ (-) HINTATUEN JÄLKEEN	-224	-241	-8 %
Käytettävissä eduskunnan päättämää vuokri- en alentamistukea	2 000	2 000	0 %

Tuottotiedot

Tuotot	t€	Toteuma	Toteuma	Toteuma	Vertailu
		2003	2004	2005	2005/2004
Mielentilatutkimukset		34	41	70	71 %
Ateriakorvaukset henkilöstöltä ja vierailijoilta		353	372	319	-14 %
Vangeilta perittävät ruoka- ja ylläpitokorvaukset		925	985	1 036	5 %

Liite 2: TAUSTAMUISTIO SISÄISEN VALVONNAN ARVIOINTI- JA VAHVISTUSLAUSUMAAN

1. Sisäinen toimintaympäristö ja toiminnan rakenteet

Organisaation perusrakenne uudistetaan vankeinhoitolaitoksen osalta 1.10.2006 voimaantulevalla lainsäädännöllä. Tämän jälkeen vuoden 2001 keskushallintouudistuksella käynnistynyt ja Kriminaalihuoltolaitoksen aluetoimistojen yhdistämisellä jatkunut rikosseuraamusalan rakenneuudistus on toteutettu. Keskushallintouudistuksen yhteydessä eduskunnan lakivaliokunta piti tärkeänä, että pitemmällä tähtäimellä voidaan muodostaa yksi yhtenäinen virasto rangaistusten täytäntöönpanoa varten (LaVM 13/200). Tämän kehittämishankkeen käynnistäminen tulee harkittavaksi lähivuosien aikana.

Uuden vankeuslain muuttaessa oleellisesti vankeinhoitotyön painotuksia, keskeinen lähiajan haaste on henkilöstön sitouttaminen uuden lainsäädännön tavoitteisiin ja toimimaan motivoituneesti niiden mukaisesti. Kriminaalihuoltoyhdistyksen (nyk. Kriminaalihuoltolaitos) tehtävien muututtua 1990-luvulla, siellä toteutettiin perusteellinen strategiatyö ja arvokeskustelu. Tämän pohjalta ja toiminnan vakiinnuttua Kriminaalihuoltolaitoksen henkilöstö on tiedostanut organisaation arvot ja on motivoitunut toimimaan niiden mukaisesti.

Rikosseuraamusalalla on käytössä tulosohjaus- ja tulosjohtamisjärjestelmä, jonka mukainen tulosopimismenettely on viety henkilötasolle asti. Vuonna 2005 otettiin käyttöön uusi palkkausjärjestelmä, jonka periaatteisiin kuuluu hyvästä suoriutumisesta palkitseminen. Palkkausjärjestelmän käyttöönoton yhteydessä on toimenkuvat tarkistettiin ja tehtävien vaativuus arvioitiin. Henkilöstön ammattitaito nykyisiin tehtäviin on riittävällä tasolla, joskin pätevän henkilöstön saatavuus on paikoin ongelmana. Vankeuslaki asettaa henkilöstölle uusia osaamisvaatimuksia, mikä on otettava huomioon henkilöstörakennetta ja koulutusta kehitettäessä. Valvontahenkilöstön perustutkinnon ja henkilöstön täydennyskoulutuksen sisältöä on kehitetty yhdessä Vankeinhoidon koulutuskeskuksen kanssa.

Vankien määrä ylittää selvästi vankeinhoitolaitoksen majoituskapasiteetin. Jos vankimäärä pysyy nykyisellä tasolla tai edelleen kasvaa, lisätiloja on rakennettava. Vankilat eivät kaikin osin täytä vaatimuksia esim. vankien saniteettitilojen osalta. Henkilökunnan työtiloja vankiloissa sekä kriminaalihuoltolaitoksessa voidaan pitää tyydyttävinä.

Vankiloissa vallitseva yliasutustilanne muodostaa myös turvallisuusriskin, vaikkakin vankiloiden turvallisuustaso on vielä pystytty säilyttämään hyvänä.

Kriminaalihuoltolaitoksella on toimiva asiakastietojärjestelmä. Vankeinhoidolle ollaan kehittämässä uutta vankitietojärjestelmää, joka on jo valmistuneilta osiltaan käytössä. Ohjelmistot ovat toimintaa tukevia. Ongelmana on eri järjestelmistä tulevan tiedon yhdistäminen johtamista ja toimintaa palvelevaksi kokonaisuudeksi. Johdon tietojärjestelmää varten on olemassa ohjelmisto, mutta sen käyttöönoton ja sisällön suunnittelu ovat vielä kesken.

Vuoden 2005 aikana valmisteltiin talous- ja henkilöstöhallinnon rutiinitehtävien keskittäminen laitoksilta vuonna 2006 toimintansa aloittaneeseen Oikeushallinnon palvelukeskukseen. Tehtävien siirto sujui suunnitelmien mukaan. Uudistustyöstä vuonna 2006 suoritettavaksi jäi Rikosseuraamusvirastoon edelleen jääneen henkilöstön uudelleensijoittelu. Tehtävien siirron vaikutukset talous- ja henkilöstöhallinnon sisäisen valvonnan menettelyihin on tarpeen täsmentää.

Vuonna 2005 valmistuivat täsmällisemmät ehdotukset vankeuslakiin liittyvästä vankeinhoitolaitoksen rakenneuudistuksesta. Loppuvuodesta käynnistettiin uudistuksen toimeenpanon valmistelu, jotta uusi aluevankilaorganisaatio voisi mahdollisimman tehokkaasti aloittaa toimintansa 1.10.2006.

Kumpikin edellä mainittu uudistus edellyttää sekä johdolta että henkilöstöltä valmiutta muutoksiin. Haasteita on organisaation toimintakulttuurin kehittämisessä muutosta tukevaksi sekä henkilöstön uudelleen sijoittamisessa tuottavalla ja henkilöstön työllisyyden turvaavalla tavalla.

Johdon tehtävissä painotetaan erityisesti muutosjohtamistaitojen omaksumista sekä avointa, tehtäviä ja työpaikkamuutoksia koskevaa viestintää ja muutoksen kohteena olevan henkilöstön tukemista. Tuleviin haasteisiin vastaaminen edellyttää systemaattista henkilöstösuunnittelua ja -seurantaa, henkilöstön uudelleenkohdentamista strategisten painotusten mukaisesti sekä eläköitymisestä aiheutuvan liikkumavaran tavoitteellista uudelleenkohdentamista.

Kokonaisuutena toimintaympäristön suurimpina haasteina ovat korkea vankiluku sekä muutosjohtaminen ja uuden toimintakulttuurin omaksuminen.

2. Tavoitteiden asettaminen

Rikosseuraamusalalla on käytössä tulosohjaus ja tulosjohtamismenetelmä, jota sovelletaan organisaation kaikilla tasoilla. Kriminaalihuoltolaitoksessa tavoitteen asettelu ja tavoitteiden toteutumisen seuraaminen on tyydyttävällä tasolla. Vankeinhoitolaitoksessa ongelmana on tehtävien ja määräraha-kehityksen välinen epäsuhta. Vankimäärän noustessa on ollut mahdotonta löytää järkeviä sopeuttamiskeinoja määräraha-kehitykseen pääsemiseksi, jolloin vuodesta toiseen on jouduttu toimimaan lisätalousarvioissa myönnettyjen määrärahojen varassa. Tämä on vaikeuttanut toiminnan suunnittelua ja aidon tulosohjauksen toteuttamista. Toiminnallisten tavoitteiden priorisointia on tarpeen parantaa.

Yhteenvedona voi todeta, että vankeinhoitolaitoksen toiminnan ja talouden ohjausmallin kehittäminen on välttämätöntä toiminnassa onnistumiseksi. Tiukka rahoitus tilanne lisää osaltaan talousraportoinnin ja tuloksellisuuden seurannan ja kehittämisen tarpeita. Kehittämistyötä varten on asetettu työryhmä ja ohjausmallin kehittäminen on kytketty vankeinhoitolaitoksen organisaatiouudistuksen toimeenpanoon.

3. Riskien tunnistaminen ja riskeihin vastaaminen

Rikosseuraamusalalla ei ole käytössä systemaattista riskienhallintamenettelyä. Riskejä on kuitenkin tunnistettu osana strategista suunnittelua sekä ohjaus- ja toimintaprosesseja. Tunnistetut riskit (mm. resurssien riittävyys suhteessa tehtäviin/tavoitteisiin) ovat antaneet aiheen toiminnan rakenteellisiin uudistuksiin ja tuottavuuden parantamiseen.

Sekä vankeinhoitolaitoksessa että kriminaalihuoltolaitoksessa henkilökunnan työ- ja toimitilaturvallisuuden kiinnitetään jatkuvasti huomiota. Henkilökunnan työturvallisuus ja vankiloiden yleinen turvallisuus on pystytty suurimmalta osin pitämään tyydyttävällä tasolla. Työsuojeluviranomaiset ovat vaatineet Hämeenlinnan vankisairaalan henkilöstömitoituksen saattamista vastaamaan sairaaloissa yleensä noudatettavaa mitoitusta. Vankiloissa ylläpito on selkeä turvallisuusriski.

Laajoihin hankkeisiin liittyvien riskien arvioimiseen ei ole käytössä systemaattista arviointimenettelyä, vaan riskit on arvioitu tapauskohtaisesti.

Yleisenä johtopäätöksenä todetaan, että riskienhallintamenettelyjä on tarpeen kehittää.

4. Valvontatoimenpiteet

Taloushallinnon vastuut ja valvontatoimenpiteet on määritelty taloussäännössä. Laitosten materiaali-ohjesäännöissä on hankintaohjetta täydentävät määräykset hankinnoissa noudatettavista periaatteista. Vuodelle 2006 ajoittuvat organisaatiouudistukset edellyttävät kattavaa sisäisten määräysten ja ohjeiden päivittämistä ja sisäisen valvonnan menettelyjen täsmentämistä.

Omaisuuksien turvaamistoimenpiteinä edellytetyt kassojen tarkastukset ja varastoinventoinnit toteutetaan pääsääntöisesti määräysten mukaisesti. Muita säännöllisesti toteutettavia valvontamenettelyjä ovat Rikosseuraamusviraston vankilatarkastukset. Myös sisäisen tarkastuksen yksikkö tekee vuosittain rikosseuraamusalaan kohdistuvia tarkastuksia.

Rikosseuraamusalalle asetettuja tulostavoitteita seurataan puolivuositain. Laitoksille asetettuja tulostavoitteita seurataan jatkuvasti ja laitokset raportoivat tavoitteiden toteutumisesta puolivuositain. Menettelyissä on kehittämistarpeita mm. organisaatiomuutosten johdosta.

Yhtenäistä, koko rikosseuraamusalan kattavaa sisäisen valvonnan toimintapolitiikkaa ei ole määritelty.

5. Informaatio ja tiedon kulku

Järjestelmät tuottavat keskeiset toiminnan ohjauksessa ja suunnittelussa tarvittavat tiedot. Ongelmana on, että eri järjestelmien tietoa ei ole vielä yhdistetty yhtenäiseksi johdon tietojärjestelmäksi. Työajan seuranta ja sen kautta henkilöstökulujen seuranta on kehitetty ottamalla käyttöön vuoden 2006 alusta lukien toimintolaskentaan perustuva seurantajärjestelmä. Tunnistettuna riskinä on työajan seurannan kattavuus ja ajantasaisuus hyödynnettävyyden kannalta. Tavoitteena on saada tiedot seuraavassa vaiheessa neljännesvuositain ja myöhemmin kuukausittain.

Keskeiset suunnitteludokumentit, sisäiset normit ja Rikosseuraamusviraston avainhenkilöiden tehtäväkuvaukset on julkaistu viraston intranetissä. Lisäksi tiedotuskanavana on käytössä henkilökunnalle sähköpostilla ja paperitulosteena jaettava Tiedonantolehti.

Poikkeustilanteiden varalta viestintäsuunnitelmat ja valmiussuunnitelmat ovat olemassa.

Tiedonkulku on tyydyttävällä tasolla, mutta nykyinen muutosvaihe on myös tiedonkulun kannalta haasteellinen.